Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען. היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

№ 133 | Łódź, Wtorek, 10 czerwca 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, יד סיון תר״ץ | № 133

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ענגלאנד זאל זיך אפזאגן פון א״י מאנדאט

פעלקער-בונד און אמעריקע זאלען איהם איבערנעהמען?

לאנדאן, 9 (טעלעגראפיש דורך יט״א). די היינטיגע „מארנינגפאסט" ברענגט א סענסאציאנעלען באריכט פון איהר קארעספאנדענט אין גענף, לויט דעם דאזיגען באריכט האבען נישט־אפיציעלע אבער איינפלוסרייכע קרייזען אין דער פעלקער־ליגע פארלאנגט, אז ענגלאנד זאל זיך אפזאגן פון מאנדאט איבער ארץ־ישראל. דעם מאנדאט זאל איבערנעמען אדער דער פעלקער־בונד אדער א גרופע מלוכות צווישען וועלכע ס׳זאל זיך אויך געפינען אמעריקא.

גענף, 9 (יט״א טעלעגראפיש). אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער מאנדאטען־קאמיסיע האט שילס אפגעגעבען אן ערקלערונג, אז די בריטישע פאליטיק בנוגע א״י וועט נישט געענדערט ווערען. ענגלאנד איז רעזידירט אויפצוהאלטען די ארדנונג אין לאנד. ענטפערענדיג אויף די אראבישע טענות, האט ער געזאגט, אז ס׳איז נישט ריכטיג די בעהויפטונג — ראס, אז די בריטישע רעגירונג בעציהט זיך פאזיטיוו צו די יודען און נעגאטיוו צו די אראבער. דאס נארמאלע ענטוויקלונג פון לאנד איז אפהענגיג נישט פון ענגלאנד, נאר פון דער לאנדעס בעפעלקערונג אין א״י גופא. די אראבישע פיהרער דארפען אננעהמען מיטלען, אז ס׳זאלען זיך נישט איבער׳חזר׳ן די אויגוסט־געשעהענישען; די יודען דארפען האבען מעהר צוטרוי צו די פערליכע הבטחות, וואס זענען זיי געגעבען געווארען וועגען שאפען א נאציאנאלע היים. ס׳איז נישט קלאר, די אונאויפהערליכע קריטיק בנוגע דער אדמיניסטראציע־טעטיגקייט אין א״י איז זי אין אויך נישט גערעכט. די יודען מוזען זיך אפגעבען א רעכענונג, אז די מאנדאטארען־מאכט האט זיך פערפליכטעט צו שאפען א יודישע נאציאנאלע היים אין א״י, אבער נישט קיין יודישע מלוכה.

גענף, 9 (יט״א טעלעגראפיש). היינט האט דער קאלאניען־מיניסטער שילס פערלאזט גענף און איז אפגעפאהרען קיין לאנדאן. אין גענף זענען פערבליבען לוק, קלאוזאן און דאיד. מארגען זאל זיך שליסען די אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון דער מאנדאט־קאמיסיע און ס׳וועט זיך אנהויבען די נארמאלע סעסיע אויף וועלכער ס׳וועט צוו. אנד. בעטראכט ווערען דער ענגלישער באריכט וועגען די אויגוסט־געשעהענישען און דער באריכט פאר׳ן יאהר 1929. ווי בעקאנט זענען דער מאנדאט־קאמיסיע צוגעשטעלט געווארען א באריכט פון דער רעגירונג און א מעמאריאל פון דער יודישער אגענץ.

גענף, 9 (ספ. טעל.) די היגע פרעסע ערקלערט, אז ענגלאנד בעמיהט זיך, צוליב דער זעהר נישט־גינסטיגער שטעלונג צו איהר מצד דער מאנדאט־קאמיסיע, צו געפינען א וועג אויף א בערטערן די זיצונג און בעשטימען א נייעם טערמין פאר א בעסערער אטמאספערע פאר דער ענגלישער רעגירונג.

גענף, 9 (ספ. טעל.) די רעזאלוציע פון דער מאנדאט־קאמיסיע פון פעלקער־בונד וועגען ארץ־ישראל איז נאך נישט פערעפענטליכט. אבער מע ווייסט שוין, אז זי ענטהאלט עטליכע נישט גינסטיגע פונקטען פאר יודען.

קופאן 7

צווייטע סעריע

פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס

פון „נייעם פאלקסבלאט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 2. סעריע פון פרעמיען־קאנקורס, איז גענוג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען

שנייד אויס דעם קופאן!

דער קעניג פון די וועלט-חזנים, ר' גרשון סיראטא

אין זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

דעם 13/6 און דעם 14/6, פ׳ בהעלותך, פרייטאג, 8.30 אוונט צו קבלת שבת און שבת פריה, 9 אזייגער — שחרית און מוסף, וועט דאווענען דער בעריהמטער אין אלע וועלט־טיילען, דער חזן איבער אלע חזנים

ר׳ גרשון סיראטא

פאר זיין אפפאהר נאך אמעריקא אויף ימים נוראים.

גרשון סיראטא וועט אויספיהרען זיינע נייעסטע קאמפאזיציעס מיט׳ן אנטייל פון דעם בעריהמטען לאדזער פראפעסיאנעלען גוט איינשטודירטען כאר אונטער דער לייטונג פון דעם יונגען טאלאנטפולען מוזיקער ה׳ גערץ רובין.

פערזעהט אייך מיט בילעטען. ביליגע פרייזען! בילעטען פערקויף: 1) אין זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20, 2) ביי ה׳ י. זעלמאנאוויטש, עקע פיאטריק. און פאלודנ., 3) און ביי ה׳ דיאמאנט, נאוואמיעסקא 24 (װאורסט-געשעפט).

בעמערקונג: פאר פרויען בעזונדערע רעזערווירטע פלעצער.

17235

wytwórnia · zmechanizowanych · domów · wnętrz · i · urządzeń

"go-go" sp. z ogr. odp.

łódź · ul. moniuszki · 2

pod kierown. i według projektów pracowni architektonicznej inżyniera — architekta adolfa goldberga

TEL. 190-09.

meble

בעקאנטמאכונג.

דער לאנג־יעהריגער בעוואוסטער

גלאט כשר׳ער רעסטאראן

און האטעל פון צ. ראזענבלום

38 פיעטריקאווער 38

גיט ארויס מעגליך מיטאגען פון 2.50 זל. און ווי אויך פריהשטיק און אווענדברויטען צו ביליגע פרייזען. — צו ביליגע פרייזען.

בעמערקונג: דער האטעל איז געווארען גרינדליך רעמאנטירט און מען בעקומט שעהנע און בעקוועמע צימערן צו ביליגע פרייזען. די פירמע עקזיסטירט פון 1902 יאהר.

מיט אכטונג צ. ראזענבלום

38 פיעטריקאווער 38, טעל. 02-111.

אכטונג, בעקער-מייסטער!

מיטגלידער און נישט-מיטגלידער!

היינט, דינסטאג, דעם 10-טען ד.ח. פונקט 7 אוונט קומט פאר

זעהר א וויכטיגע פערזאמלונג.

אויף דער טאג־ארדנונג שטעהען די פראגען וועגען 1 פראצ. פאר בעקער, ווי אויך זעהר וויכטיגע פאך פראגען.

צוליב דעם, וואס די אויבענדערמאהנטע פראגען זענען זעהר וויכטיגע, דארפען די מיטגלידער אונבעדינגט פינקטליך צו קומען.

די פערוואלטונג.

7117

Dr. Donchin

ספעציאליסט פאר אויגען־קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

מאניושקי 1, טעל. 209-97

נעמט אן פון 9–1 מיטאג און פון 4–7 אוונט.

רעכער

מאשינאווע ווערען אויסגענעהט

נארדמאן ציגעלגאס 29

Dr. med. J. BETTE

ספעציאליסט פון אינערליכע און קינדער־קראנקה.

Piotrkowska 6, tel. 44-95

נעמט אן פון 8–11 פארם. און פון 4–6 נאכמ.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט דאס ג׳ פובליקום, אז דינסטאג דעם 10 יוני ד. י. קומט פאר די ערעפנונג פון ניי־רעסטאראנט רעסטאראן אויף וושכאדניא 34

און ס׳וועט ארויסגעגעבען ווערען די געשמאקהאפטסטע און כשר׳ע מיטאגען פון 1.50 זל. און סאלידע בעדינונג. קומט און איבערצייגט אייך.

מיט אכטונג ה. ראטשטיין

רעסטאראן־בעזיצער וושכאדניא 34.

היינט פרייט זיך גאנץ לאדז

מיט דער ערעפנונג פון דעם נייעם ערשטקלאסיגען יודישן שטרענג

כשר׳ן רעסטאראן

וואו עס טעט ווערען ארויסגעגעבען היימישע געשמאקהאפטע מיטאגען

צו ביליגע פרייזען.

קומט פערזענליך און איבערצייגט אייך, ווייל דער רעסטאראן געפינט זיך אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען פאכמאן און אינהאבער הערמאן לעווינסקי.

נעפינט זיך דעם ארעם לאדז, וושכאדניא 39, פראנט, 2. שט.

וושכאדניא 39

Wschodnia 39

שרעקליכע פערפלייצונג אין שפאניען
מענשליכע קרבנות - הייזער מיט מענשען טראגען זיך אויפ'ן וואסער

מאדריד, 9 (ספ. טעל.) צוליב'ן אויסגיסן פון טייך ארלאנסאן שטעהט די שטאט פירגאס פול־שטענדיג אונטערן וואסער. אויך אלע ארומיגע דערפער זענען פערפלייצט און מען ועהט ארוים בלויז די קוימענס אויף די דעכער.

אין פיל ערטער האט דער שטראם אוועקגעריסען הייזער, וועלכע שווימען איבערן וואסער. אין א שולע האט זיך דאס וואסער פלוצלונג אריינגעריסען בשעת די לעקציעס. דאס הויז האט זיך גערירט פון ארט און אוועקגעשוואומען. צום גליק האט עס זיך אנגעשטויסען אין א בארג און געבליבען שטעהן אזוי, אז מען האט בעוויזען די קינדער ארויסצוראטעווען.

מען מעלדעט, וועגען א גרויסער צאהל דערטרונקענע און פערוואונדעטע.

גאנדי ווערט בעפרייט?

באמביי, 9 (טעל.) די צייטונג „אינדיאן דיילי מייל“ מעלדעט, אז די טעג וועט גאנדי בעפרייט ווערען פון ארעסט. דאס געשעהט צוליב דעם וואס ביי די פארשטעהענדע אונטערהאנדלונגען צווישען דער רעגירונג און די אינדישע נאציאנאליסטען, האבען די לעצטע ארויסגעשטעלט גאנדי'ן אלס זייער פארשטעהער.

„דבר“ וועגען דער אויסצייכנונג פון הארי סנעל

ירושלים (יט"א) די ידיעה וועגען דער הויכער אויסצייכנונג, וואס איז ערטיילט געווארען דעם ארבייטער־מיטגליד פון דער שאו־קאמיסיע הארי סנעל, פערזעהט דער „דבר“ מיט פאלגענדען קאמענטאר: „מיט זיינע עמפעהלונגען האט מען זיך נישט גערעכענט, אבער קיין כבוד שפארט מען איהם נישט“.

בעסטיאלישער טאט פון א זוהן
פערברענט זיין פאטער לעבעדיגערהייט

קראקא, 9. (טעלעפאניש) אין פארושארניא נאוואטארגער פאוויאט האט א געוויסער קארטאבוס אונטערגעצונדען דאס הויז פון זיין פאטער און דארט פערשפארט זיין אלטען טאטען. דער אומגליקליכער איז לעבעדיגערהייט פערברענט געווארען.

סאוו.-קאמיסאר ווארפט זיך אונטערן צוג
פאהרענדיג אויף א פערהער קיין מאסקווע

ביאלא פאדלאסקא, 9 (טעלעפאניש) זונטאג ביינאכט, ווען דער צוג, וואס איז געגאנגען פון פאריז קיין מאסקווא, האט זיך געפונען נעבען ביאלא־פאדאלסקא, האט זיך איינער פון די פאסאזשירען, דער סאוויעטישער קאמיסאר נאומאוו געפרובט ארונטערוואר־פען אונטער די רעדער פון צוג. דאס האט בעמערקט א געוויסער הר וועלכער האט זיך געפונען אין נאומאוו'ס געזעלשאפט און איהם פערכאפט א כאפ געטון, נישט לאזענדיג איהם ארונטערשפרינגען פון לויפנדען צוג. דאן האט נאומאוו ארויסגעכאפט א מעסער און עטליכע מאל זיך אריינגעשטאכען אין בויך ארויסלאזענדיג זיך די קישקעס.

אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגע־פירט אין שפיטאל.

דער שווער־פערוואונדעטער נאומאוו האט ער־קלערט, אז ער איז א הויכער בעאמטער פון סאוויע־טישען קאמיסאריאט פאר אויסערן־ענינים און פער־נעמט אנ'אנגעזעהענעם אמט אין דער סאוויעטישער מיסיע אין פאריז. לעצטנס איז ער ארויסגערופען געווא־רען אויף א פערהער אין דער ג. פ. או. קיין מאסקווא. דער דאזיגער "שמועס" מיט דער ג. פ. או. האט אויף איהם ארויסגעווארפען אזא שרעק, דאס ער האט בע־שלאסען צו מאכען אנ'עק פון זיין לעבען, אבי פטור צו ווערען פון די ענויים פון דער ג.פ.או. ער האט אויך איבערגעגעבען, אז דער הער, וואס האט איהם צוגעהאלטען און נישט געלאזט איהם ארונטערווארפען אונטער'ן צוג, איז געווען „א געהיים - אגענט פון ג.פ.או. וועלכער האט איהם די גאנצע צייט בעת דער רייזע געהיטען און נישט אראפגעלאזט פון אויג.

דער געהיים - אגענט איז אנטלאפען. ער ווערט געזוכט דורך דער פאליציי.

לויט די לעגיטימאציעס, וואס מען האט ביים זעלבסטמערדער געפונען, איז צו זעהן, אז ער איז הויכקלאסיג בעאמטער... זיין פענסיע בעטרעפט 5900 רובל חודשליך און די טעגליכע דיעטע — 520 רובל.

די מארגענדיגע פראטעסט-דעמאנסטראציע אין ווארשא

ווארשא, 9 (י. ט. א. טעלעפאניש). דער צענטראל־קאמיטעט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען האט ארויסגעגעבען אנ'אויפרוף, אז די פראטעסט־דעמאנסטראציע געגען דער עמיגראציע־גזירה זאל זיך אנהויבען מיטוואך 6 א זייגער אין אווענד. ס'וועלען בעשטימט געווארען 3 זאמעל־פונקטען. 1) אויף גזשיבאווער פלאץ; 2) אויף מורונאוו און 3) אויף מכבי־פלאץ נאלעווקי 2 a. אויף די אלע ערטער וועלען פארקומען מיטינגען און נאכדעם וועלען זיך פארמירען דעמאנסטראציעס איבער די ווארשאווער גאסען.

ווארשא, 9 (טעלעפאניש). די הויפט־פערוואלטונג פון פערבאנד פון קליינהענדלער אין פוילען האט אויף איהר פלענארער זיצונג בעשלאסען אנטיילצונעהמען אין דער פראטעסט־דעמאנסטראציע, געגען שליסען די טויערען פון א"י פאר יודען.

סיים = וואהלען זאלען פארקומען בקרוב

ווארשא, 9 (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט) די קלאנגען וועגען די בעפארשטעהענדע סיים־וואהלען בעשטעטיגען זיך אלץ מעהר. פון ביאליסטאק טיילט מען מיט, אז דער ראדטיגער וואיעוואדע האט צוזאמענגערופען די סטאראסטען און פראקעס און זיי געהייסען זיך גרייטען צו די וואהלען. בוס, אין וועלכען זיי וועלען זאמלען די אונטערשריפטען פון אלע ראשי־הקהל אין די שטעט, וואס זיי וועלען בעזוכען אונטערוועגס. דער ערשטער האט אונטערגעשריבען דעם אלבום ריזענדאף.

אפמאך צווישען טראצקיסטען און רעכטער אפאזיציע
צו בעקעמפען סטאלינען

ריגא, 9. (אטע) די רעכטע אפאזיציע אטאקירט ווייטער די פאליטיק פון די פיהרענדע ארגאנען אין דער קאמוניסטישער פארטיי אין רוסלאנד. „פראוודא“ מעלדעט אז צווישען דער רעכטער אפאזיציע און די טראצקיסטען איז פערהאן א שטילער אפמאך צו בעקעמפען סטאלינען.

5 יאהר טורמע פאר בעליידיגען דעם פויבסט

רוים, 9. (ספ. טעל.) א איטאליענישער סוחר אין פארמא איז פערמשפט געווארען אויף 5 יאהר טורמע און 1000 ליר שטראף פאר בעליידיגען דעם פויבסט. דער דאזיגער הארבער אורטייל איז ארויסגעגעבען געווארען שוין אויפ'ן סמך פון נייעם קאנקארדאט, וועלכער בעשיצט אין א גלייכער מאס דעם איטאליענישען קעניג און דעם פויבסט.

11 מכבי'ער ון ארץ־ישראל
אפגעפאהרען צו דער „מכביאדע“ אין אנטווערפען

ירושלים (יט"א) פון תל־אביב זענען אפגעפאהרען 11 מכבי־מיטגלידער אויף 7 מאטאציקלען קיין אנטווערפען, כדי זיך בעטייליגען אין דער „מכביאדע“. די ציקליסטען פיהרען מיט זיך אנ'אל־

דאס יודישע פאלק איז קיינמאל נישט געווען קיין אונטער-דריקונגס-פאלק און וויל דאס אויך נישט זיין
יוד. דעקלאראציע אויפ'ן קאנגרעס פון „פריינד פון דער פעלקער־ליגע“

גענף, 9 (טעל עגראפיש דורך י. ט. א.) אויף דער הייגער פלענארער זיצונג פון קאנגרעס „פריינד פון דער פעלקער - ליגע“ איז אנגענומען געווארען די רעזאלוציע פון דער בריטישער דעלעגאציע וועגען ארץ־ישראל, די דאזיגע רעזאלוציע האבען מיר שוין איבערגעגעבען ווען זי איז אנגענומען געווארען אין דער פאליטיש־יורידישער קאמיסיע פון קאנגרעס, דער אמעריקאנישער פארשטעהער דושאנזי האט זיך אפגעהאלטען פון שטימען..

די ארץ - ישראל - דעלעגאציע האט געשטימט פאר דער רעזאלוציע. דערביי האט דיזענהאף אדורכגעליינט פאלגענדע דעקלאראציע:

די יודישע דעלעגאציע האט בעשלאסען צו שטימען פאר דער בריטישער רעזאלוציע הגם זי דריקט נישט אויס פולשטענדיג דעם צושטאנד אין שטעטען פון אונזער געזעלשאפט צו די ארץ - ישראל־פראבלעמען. די רעזאלוציע וואס איז צוגעגרייט געווארען דורך אונזער געזעלשאפט מיט עטליכע וואכען צוריק האבען מיר אריינגעשטעלט פאר שטעלען... זענען ציל פון זייערע פאליטישע פאר־טעאטערן. מיר האבען נאר אנגעזעהן... די יודישע נאציאנאלע היים נאך בעדיה־רען אויך די בעשטימונגען פון מאנדאט — די בעגרע־ניצונגען אין דער אימיגראציע און קאלאניזאציע זענען גרויסע שטערונגען אין ענטוויקלען די יודישע נא־ציאנאלע היים, ווייל מיקע; דאך נישט קאלאניזירען אהן מענשען און אהן ערד.

דערביי איז די אויפרעגונג און פערביטערונג צווישען די יודען פון דער גאנצער וועלט אזוי גרויס צוליב די בעגרעניצונגען, וועלכע האבען נישט קיין וויכטיגע פאליטישע כאראקטער נאר זענען דיקטירט פון דיין פאליטישע מאטיווען, מיר האלטען דא געדארפט אי־בערגעבען די געפיהלען פון יודישען פאלק, וועלכע פראטעסטירט געגען די בעגרעניצונגען און דריקט אויס איהר אונערשיטערליכען ווילען צו דער נאציאנאלער היים, מיר האלטען געדארפט שטעלען די ארץ - ישראל פראבלעמען אין גאנצען. פערנעהם, מיר וואל־טען געדארפט פארשטעלען די אויגוסט־געשעהענישען וועלכע האבען יודישע לעבענס, יורישע האב און גוטס געראובט און פייער און בלוט; מיר וואלטען געראפט פארשטעלען, ווי אזוי דער מאנדאט איז אויסגעפיהרט געווארען אין פערלויף פון די לעצ־טע 10 יאהר.

נעהמענדיג אבער אין אכט, אז די מאנדאט־קאמיסיע ביים פעלקער־בונד האט אפגעהאלטען אנ'אויספיהרליכע סעסיע וועגען א"י־פראבלע־מען, האלטען מיר, אז דער איצטיגער מאמענט איז נישט ענטשפרעכענד צו פרעציזירען אונזערע פאר־שלאגען, דעריבער האבען מיר בעשלאסען צו שטי־מען פאר דער בריטישער רעזאלוציע, וועלכע איז ארורכגעדרונגען מיט ערנסט און גוטען ווילען. מיר ווילען דערביי אונטערשטרייכען, אז דאס יודישע פאלק איז קיינמאל נישט געווען קיין אונטערדריקונגס פאלק און וויל דאס אויך ווייטער נישט זיין.

לאדזער נייעס

סטאניסלאוו יאראטשינסקי
געוועהלט איז דער אפטיילונג פאר געזעלש. אויפזיכט ביים מאגיסטראט

(—) נעכטען איז אין דער קהלה פארגעקומען א זיצונג פון די יודישע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס, אויף וועלכער ס'איז געוועהלט געווארען א פערטרעטער אין דער אפטיילונג פאר געזעל־שאפטליכער שוץ ביים מאגיסטראט. פון די לינקע אינסטיטוציעס איז קיינער נישט געקומען. אלס פערטרעטער איז אויסגעוועהלט געווארען סטאניס־לאוו יאראטשינסקי.

„די שפאניערין“ בעגאנגען זעלבסטמארד

(א) אין לאדז איז מיט א צייט צוריק געווען פאפולער די ווארשאווער קאבארעט־זינגערין די 24־יעהריגע אנא מארטא וויפראוושאק, וועלכע מ'האט גערופען „די שפאניערין“. לעצטענס איז זי אביסעל צוריקגעגאנגען אין איהר פאפולאריטעט און האט זיך ארומגעטראגען מיט'ן געדאנק וועגען זעלבסטמארד.

נעכטען האבען די איינוואוינער פון פאמאר־סקא 5 דערהערט עפעס קרעכצען פון צימער, וואו ס'וואוינט די שפאניערין. ווען די טיר איז געווען צוגעשלאסען האבען די שכנים זי אויפגעבראכען און געטראפען דארט א שוין פערחלשטע זעלבסט־מערדערין, וועלכע איז אין א פאר מינוט ארום געשטארבען. מ'האט זי אפגעפיהרט אין פראזעק־טאריום און היינט וועט מען זי פלמסען, כדי פעסטצושטעלען די סבה פון טויט.

ספארט - בעוועגונג

„הכח“ (רעז.) — „גריעץ“ (טוירען) 1:0 (0:0)
„טוריסטען“ — „גריעץ“ 5:1 (4:0)

מייסטערשאפטס-מעטשען וועגען דער „צע“ קלאס אין לאדז

„ווירזעוו“ III — „הכח“ III 10:1
„גייער“ — „בר־כוכבא“ 3:0

קאנסטאנטין, 9 טעלעפאניש.
„שטערן“ (לאדז) — „ס.ק.ס.“ 3:4 (2:1)

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14. tel. 108-33

אכטונג!!
ה"ה פריזיערס!
פריזיר-וואסערן
45 ש. ערקע פ׳ „וואלדער“ 3.80 א קילא
ראזיר-זייף „Pixin“ 8 זל.
„ „Oro“ 5 „ „
ווי אויך זעמטליכע גומענע און שטאהל-ווארען צו שטרענג פאבריק־פרייזען. הורטאווניקעס בעק. ספעציעלען ראבאט.
PERFUMERJA
J. DRUKIER
ZAWADZKA 5, TEL. 175-92

LEKARZ DENTYSTA
ש. ליבערמאן
ציין־כירורג
11 ליסטאפאד (קאנסטאנטינער) 46, טעל. 172-06
נעמט אן פון 1—7 אווענד
צו לעטשביצע - פרייזען.

DR. MED.
L. Pikielny
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
4—7

אנ'ארט
צו שלאפען
פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט, איז אפצוגעבען.
צו ערפאהרען
14 פאמארסקא 14
ביי לאסקי, אויפ'ן הויף.

די רענאמירטע
ערציהונגס-אנשטאלט
פון
7-קלאסיגע שולע
און פרעבעלשולע
קאצענעלזאן-נאחומאב
8 נאר לודקא 8 (צווישען גאוואמיעסקא און ווסכאדניע)
טעלעפאן 177 01 (פון 11 ביז 2)
קינדער אין שול-צוואנג עלטער ד. ה. פון 7 ביז 15 יאהר ווערען א גענומען אין די קלאסען: A, B, C, I, II, III, IV
אין פארבערייטונגס־קלאס A° ווערען אנגענומען ענטוויקעלטע קינדער פון 7-5½ יאהר. אין די פרעבעל־שולע (שפיל־שולע) קינדער פון 3-7 י.
חוץ דעם אלגעמיינעם שול־פראגראם, קענען די ארטאדאקסישע קינדער געניסען פון נאכמיטאג־חדר וואו ס'ווירד בעלערנט גרונדליך אלע למודי־קודש, דהיינו: חומש, רש"י, נ"ך, גמרא, ותוספות דורך מלמדים־ספעציאליסטען אונטער דער פערזענליכער השגחה און הנהלה פון בעוואוסטען למדן ר' יעקב בנימין קאצענעלזאן
בעמ.: די צאהל שעה'ען, ווי אויך מלמדים פאר למודי־קודש זענען היי־יאהר בעדייטענד פערגרעסערט.
פאר פיזיש שוואכע קינדער, ווי אויך פאר אונבעמיטעלטע. עגזיסטירט א
נאכמיטאג שולע
נאכמיטאג חדר
ביז 50% בילינער
נאכמיטאג
פ עבעלשולע

לאדז
10 יוני 1930

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז
10 יוני 1930

„ברידער אראבער, מיר ווילען מיט אייך נישט קיין מלחמה
אונזער געוועהר איז גלויבען אין גערעכטיגקייט“
רעדע פון שלום־אש אויפ׳ן גראנדיעזען פראטעסט־מיטינג אין פאריז

אין פאריז איז פארגעקומען א גראנדיעזער פראטעסט־מיטינג געגען אפשטעלען די אימיגראציע קיין ארץ ישראל, אויפ׳ן מיטינג, אין וועלכען עס האבען זיך בעטייליגט העכער 5000 מאן איז אויך ארויסגעטראטען שלום אש מיט א בעגייסטערטער רעדע. דער גרויסער יודישער דיכטער האט געזאגט צ. א.

— איך גלויב אין דער גערעכטיגקייט פונ׳ם ענגלישען פאלק און פונ׳ם אראבישען פאלק, ווייל וואס איז דען אונזער יודיש געווער, אויב נישט גלויבען אין גערעכטיגקייט — אונזער ארמעע איז דאך דאס געפיהל פון גערעכטיגקייט.

מיר טראגען דא פאר אונזער וואָך און אונזער געשריי. מיר קלאגען דא אן די ענגלישע רעגירונג, די ענגלישע לייבאר פארטיי, וועלכע האט עס אויף זיך גענומען די שווערע ארבייט פון שליסען די טויערען פון ארץ ישראל.

און פארוואס? — פאר אנ׳אומגעהערטער זינד וועלכע מיר זענען בעגאנגען — מען האט אויף אונז א פאגראם געמאכט און נאכהער ארויס א פאגראם געגען אונז: מען האט פאר אונז געשלאסען די טויערען פון ארץ ישראל.

און פאר וועמען האט מען עס געשלאסען די טויערען? — פאר יודישע קאפיטאליסטען? — ניין, זיי בעקומען וויזעס, נאר ארבייטער, ארימע יודען, חלוצים, בעקומען מעהר קיין וויזעס נישט און דאס האט געטאן די ארבייטער פארטיי (שטארקע בראוואס).

ברידער אראבער! — רופט אויס שלום אש — מיינט איהר, אז מיר ווילען מיט אייך מלחמה האלטען? — ניין — טויזענד מאל „ניין“. מיר זענען נישט געגען אייך. שלום אש בעווייזט אויף דעם גרויסען וואוקס פונ׳ם אראבישען לעבען. מיר האבען געעפענט די אויגען פונ׳ם אראבישען ארבייטער, יודישע ארבייטער האבען געשטרייקט כדי דער אראבער זאל בעקומען דעם זעלבען פרייז פאר זייער ארבייט ווי יודען.

זייט 40 יאהר טראגען זיך יודישע נשמות מיט א בענקשאפט נאך ארץ ישראל. יודישע יונגע מענשען האבען אלעס געאפפערט, זייער לעבען, זייער צייט, געטרעקט אויף מאראסטען און געטריקענט די בלאטעס, פארגאסען שווייס און בלוט און בעפרוכפערט דעם באדען, און אז מען וויל איצט שוין צו עפעס צוגעקומען, ערקלערט די רעגירונג פון דער לייבאר־פארטיי: איהר געהער — יא איהר אידזשענסי? — יא, די רוטענבערג קאנצעסיע? — יא — אבער יודישע ארבייטער? — דאס ניין! פאר זיי ווערען די טויערען געשלאסען.

ארץ ישראל אויפבויען פאר אנדערע איז דעם קאן זיך דאס ארימע יודישע פאלק נישט ערלויבען.

ארץ ישראל אהן יודען קען נישט געבויט ווערען (בראוואס).

אנדערע וועלען קיינמאל נישט האבען דעם איבערמענשליכען אידעאליזם.

מען האט אונז ערקלערט: — עס וועט זיך ענדערען אין עטליכע חדשים ארום — וואס הייסט דאס? — ווען די רעגירונג וועט זיך ענדערען, ווען די לייבאר־פארטיי וועט אוועק פון דער מאכט — דאס האלט פראקט די לייבאר פארטיי אוועק מיט זיך אונזער שאנד און שפאט!

שלום אש פערענדיגט זיין בעגייסטערטע רעדע די לאנג־דויערנדע שטורמישע אפלאדיסמענטען.

אינטערעסאנטע דיסקוסיע וועגען א״י
אויף דעם קאנגרעס פון די פעלקער־בונד־ליגעס אין גענף

זשענעווע (יט״א) ווי מיר האבען שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט, האט די פאליטישע קאמיסיע פון קאנגרעס פון די פעלקער־ליגעס אנגענומען די רעזאלוציע פון דער ענגלישער דעלעגאציע וועגען דעם מאנדאט אין ארץ־ישראל. דער פערלויף פון דער אינטערעסאנטער דיסקוסיע איז געווען פאלגענדער:

ה׳ דיוגהאף האט ערקלערט אין נאמען פון דער א״י־דעלעגאציע, אז זייט דעם ווי זי האט פארגעלעגט דער אוניאן איהר רעזאלוציע זענען פארגעקומען זעהר ערנסטע און וויכטיגע געשעהענישען, אזוי אז איהר אינהאלט איז איצט פעראלטערט. די ארץ־ישראל׳דיגע ליגע האט נישט ברעה אויפצוהויבען אין דער איצטיגער סעסיע די א.ע פראגען און חלוקי דעות בנוגע דער דורכפיהרונג פון א״י־מאנדאט, וועלכע האבען געפיהרט צו דעם איצטיגען קאנפליקט צווישען די יודען און דער מאנדאטאר־מאכט. די ארץ־ישראל׳דיגע ליגע ציהט צוריק איהר פריהערדיגע רעזאלוציע און איבערלאזענדיג זיך די פרייהייט שפעטער אויפצוהויבען די קאנקרעטע פראגען וועגען דער דורכפיהרונג פון מאנדאט, איז זי גרייט דערווייל צוצושטימען דער בריטישער רעזאלוציע, וועלכע נעמט שטעלונג צו די לעצטע אומגליקגעשעהענישען און צו דעם מאנדאט בכלל.

גראף בערנסטארף אונטערשטיצט אין נאמען פון דער דייטשער ליגע די בריטישע רעזאלוציע.

מאראם רעוגואל (?), די פלימעניצע פון לארד באלפור, בעט די קאמיסיע אנצונעמען דעם פארשלאג, וועלכער איז אויסגעארבייט געווארען דורך דער בריטישער ליגע נאך א רייע פערהאנדלונגען מיט די פערטרעטער פון דער א״י־ליגע. די רעזאלוציע בעטאנט די מעגליכקייט דורכצופיהרען דעם א״י־מאנדאט און זי קען נאר דינען צו פערשטארקען דעם שלום און די צוקונפט פון א״י.

פראפ. זשאנוני (?) בעטאנט ראשית כל, אז איטאליען קען נישט קיין יודען־פערפאלגונג, און אז זי האט תמיד פריינדליך אויפגענומען די יודען. ער דערמאנט אויך די דעקלאראציע פון מוסאליני לטובת דער יודישער נאציאנאל היים. ער האלט דערפאר, אז מען וועט איהם נישט חושד זיין אין שנאה בעציהונג, אויב ער וועט פארשלאגען אויסצושטרייכען פון דער רעזאלוציע די אלע שטעלען, וועלכע זענען נוגע דער פערגאנגענהייט.

דער שווייצארישער פערטרעטער וויליאם מארטען, וועלכער איז בעקאנט דורך זיין גלענצענדען ארטיקעל אין „זשורנאל דע זשענעוו“ נעמט דאן דאס ווארט און ערקלערט, אז די רעזאלוציע בעפרידיגט איהם נישט, זי איז אלגעמיין חורט איבער דעם מאנדאט. דער עיקר איז אבער איצט צו זאגען, אז די ערשטע אויפגאבע פון דער מאנדאטאר־מאכט איז צו דערהאלטען די ארדנונג אין לאנד או דער זין פון מאנדאט איז צו ערלויבען יודען צו אימיגרירען אין א״י און צו קויפען דארט באדען.

דער פערטרעטער פון דער בריטישער ליגע עפשטיין פערטיידיגט די רעזאלוציע.

ה׳ ליפאצעוויטש (פוילען) בעטאנט, אז די 3,000,000 יודען אין פוילען זענען גוטע פאטריאטען און לאיאלע בירגער. פוילען איז אינטערעסירט, אז אין א״י זאל זיין רוה און ארדנונג, אז די יודען, וועלכע אימיגרירען אהין זאלען קענען לעבען דארט אין פרידען. ער שלאגט אויך פאר א הוספה צו דער רעזאלוציע אין דעם זינען. ער שלאגט אויך פאר צו שטרייכען די טיילען בנוגע דער פערגאנגענהייט אויב די א״י־דיגע פערטרעטער זענען מסכים דערצו.

לאנטענבערג (פראנקרייך) איז געגען דעם, אז מען זאל שטרייכען די טיילען פון דער רעזאלוציע, וועלכע זענען נוגע די אויגוסט־געשעהענישען, ער שלאגט פאר פאר דעם ראויגען טייל אנאנדער נוסח.

פראפ. עלאריעטא (שפאניען) שליסט זיך אן דער בריטישער רעזאלוציע.

גראף בערנסטארף בעט די קאמיסיע אנצונעמען דעם בריטישען פארשלאג אהן שום שנויים, ווייל צו דעם ראויגען טעקסט האבען אויך די פערטרעטער פון ארץ־ישראל געגעבען זייער הסכמה און מען דארף דעם ראויגען קאמפראמיס נישט מבטל מאכען.

ה׳ דיוגהאף ערקלערט נאכאמאל, אז די ארץ־ישראל׳דיגע ליגע האט מסכים געווען צו געבען איהר צושטימונג צו דער בריטישער רעזאלוציע, וועלכע איז אויסגעארבייט געווארען נאך לענגערע געמיינזאמע פערהאנדלונגען, ווייל זי ענטהאלט א פאזיטיווע שטעלונג צום ארץ־ישראל׳דיגען מאנדאט און דער יודישער היים.

דער פארשלאג פון דער בריטישער ליגע ווערט אנגענומען.

דאס לעבעדיגע ווייס־בוך און די בעהויפטונגען פון ד״ר שילס
„מאנטשעסטער גארדיאן“ וועגען דעם ד״ר שילס ערקלערונג פאר דער מאנדאט־קאמיסיע

לאנדאן (יט״א) דער „מאנטשעסטער גארדיאן“ ווידמעט דער לעצטער רעדע פון אונטערשטאטס סעקרעטאר ד״ר שילס פאר דער מאנדאט־קאמיסיע א לייט־ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט צוו. אנד. געזאגט: ד״ר שילס רעדע אין זשענעווע בעדייט א שריט פאראויס ביי צושטרעבען די בעאומרוהיגונג, וואס איז ענטשטאנען צוליב די לעצטע פאליטישע שריט פון דער רעגירונג אין א״י. דאס אבשטעלען די אימיגראציע, דאס „ווייסע בוך“, וואס בעשטעטיגט די הויפט־עמפעהלונגען פון שאו־בעריכט, האט איבערצייגט פיל מענשען פון ביידע צדדים, אז די רעגירונג איז מעהר גענייגט צו אזא אינטערפרעטאציע פון מאנדאט, וואס געהט אין דער ריכטונג פון פערשמעלערען אונזערע פערפליכטונגען. ד״ר שילס האט אויסגעקלערט, דאס די רעגירונג אנערקענט די גרויסע פערדינסטען פון די יודען פאר ארץ־ישראל, פון דער ערקלערונג ווערט קלאר, דאס די שטארקע בעאומרוהיגונג, וואס הערשט צווישען די יודען אין אלע לענדער צוליב דער צוקונפטיגער פאליטיק פון דער רעגירונג, איז גרונדלאז. די בעאומרוהיגונג איז אבער גאנץ נאטירליך און וואלט געקענט לייכט אויסגעמיטען ווערען, ווען מען וואלט דעם געבליבען „ווייס בוך“ פון לארד פאספילד דערגענצט מיט ד״ר שילס גרויסמוטיגע בעהויפטונגען. די פראגע איז זעהר וויכטיג. די יודען אין גאנץ אייראפע זענען שטארק אויפגערעגט און אלארמירט. זיי זענען איבערצייגט, אז די צוקונפט פון דער יודישער נאציאנאלער היים איז אפהענגיג פון אונזער טרייהייט צו דער באלפור־דעקלאראציע און דערפון, אז ביי די אראבער זאל הערשען די איבערצייגונג, אז מיר וועלען פון איהר נישט אפטרעטען, עס איז א שאד — ווערט געזאגט צום סוף פון ארטיקעל — וואס די רעגירונג האט נישט ארויסגעגעבען די ערקלערונג פריהער, ווייל אזוי ארום וואלט מען געקענט אויסמיידען פיל שארפע קריטיק פון דרויסען.

סאוויעט־רעגירונג ארבייט אויס א פלאן
צו העלפען די ארימע יודישע בעפעלקערונג פון די שטעטלעך

מאסקווע (יט״א) דער „סאוונארקאם“ האט אפיציעל פערעפענטליכט א בעשלוס וועגען אנגעמעסענע מיטלען צו איבערבויען דאס עקאנאמישע לעבען אין די יודישע שטעטלעך אויף אוקראינע און אין ווייסרוסלאנד אויף געזונדע, עקאנאמישע יסודות דורך געבען דער יודישער בעפעלקערונג פון די שטעטלעך א מעגליכקייט צו ווערען קוואליפיצירטע האנדווערקער. דער דאזיגער בעשלוס איז א טייל פון דעם אלגעמיינעם פראגראם, וואס די סאוויעטישע רעגירונג האט איצט אויסגעארבייט צו לעזען דאס פראבלעם פון די דעקלאסירטע יודען.

דער בעשלוס זעהט פאר: אויפהערען ארויפלעגען איבערגעטריבענע שטייערען אויף די האנדווערקער, נישט ארעסטירען קיין האנדווערקער, וואס קען נישט צאהלען קיין שטייערען און נישט צונעמען ביי זיי זייער פערמעגען. שטרענג בעשטראפען די בעאמטע, וואס וועלען עובר זיין אויף דער דאזיגער פעראָרדנונג. אין פערלויף פון היינטיגען יאהר אריינציהען אין דער האנדווערקער־קאאפעראציע די גאנצע ארימע בעפעלקערונג פון די יודישע שטעטלעך אויף אוקראינע און אין ווייס רוסלאנד. אויסארבייטען אין פערלויף פון דריי מאנאטען צייט א פראגראם ווי אזוי צו איבערקוואליפיצירען אלע האנדווערקער פון די שטעטלעך אין ארבייטער, וועלכע קענען זיך אריינפאסען אין דער גרויסער אינדוסטריע.

די דאזיגע אפיציעלע בעשטימונג פון דעם „סאוונארקאם“ וועט מאכען א גאנצע איבערקערעניש אין די יודישע שטעטלעך פון אוקראינע און ווייסרוסלאנד, ווייל דאס בעדייט אז כמעט די גאנצע יודישע בעפעלקערונג אין די דאזיגע שטעטלעך וועלען איצט קענען ווערען האנדווערקער, נישט מורא האבען פאר קיין הויכע שטייערען און זיך מיט דער צייט איבערקוואליפיצירען אלס אינדוסטריעלע ארבייטער.

15,000 יודישע סטודענטען אין אוקראינישע הויכשולען

מאסקווע (יט״א) לויט אנ׳אפיציעלע סטאטיסטיק לערנען זיך אין די אוקראינישע הויכשולען און טעכנישע אינסטיטוטען 14,466 יודישע סטודענטען. די דאזיגע צאהל מאכט אויס 25 פראצ. פון דער אלגעמיינער צאהל סטודענטען אין די הויכשולען פון אוקראינע.

2 וואכען תפיסה פאר אנטיסעמיטישע אגיטאציע אין אונגארן

בודאפעשט (יט״א) דער רעדאקטאר פון „וואכענבלאט“ נעמצעפי עלעט יאהאן רעפאי איז פאר פערעפענטליכען א רייע יודען־העצערישע ארטיקלען פערמשפט געווארען דורכן געריכט צו 2 וואכען תפיסה.

פוילען
אלס שלום־פערמיטלעריז
צווישען פראנקרייך און איטאליען

קיין פוילען איז נעכטען געקומען דער איטאליענישער אויסערן־מיניסטער גראנדי, א פארשטעהער פון א מלוכה, וואס איהר פאליטיק רופט ארויס אין אייראפע אנ׳אלץ שטייגענדע בעאומרוהיגונג. די אפיציעלע קאמוניקאטען וועגען דער אויפנאהמע פונ׳ם איטאליענישען מלוכה־מאן מעלדען, ווי געוועהנליך אין אזעלכע פאלען, זיין פון מיטן אנגענומענעם פאטאס וועגען די פרידליכע טענדענצען פון ביידע רעגירונגען. דערביי מוז מען פעסטשטעלען, אז די דאזיגע פערזיכערונגען זענען לכל־הפחות מצד פוילען גאנץ אויפריכטיגע. עס אונטערליגט אבער נישט קיין שום ספק, אז גראנדי׳ס וויזיט אין ווארשא איז נישט בלויז אנ׳אקט פון געוועהנליכען כבוד אפגעבען נאר עס אילוסטרירט די נייע סיטואציע אין אייראפע, וועלכע שילט זיך אויס מעהר ארויס פון פאליטישען נעפל.

מ׳דארף זיך דערמאנען די צוויי סענסאציאנעלע רעדעס פון מוסאליני אין פלארענץ און אין מילאן נאך וועלכע ס׳איז געקומען די מעהר רוהיגע און פאכליכע אבער נישט ווייניגער ענטשידענע רעדע פון מיניסטער גראנדי אין איטאליענישען סענאט. אויף די אלע רעדעס האט דער פראנצויזישער פרעמיער טארדיע געענטפערט מיט א גרויסער רעדע אין דיזשאן, און וועלכער ער האט מיט קלארען שטאלץ פעסטגעשטעלט, אז פראנקרייך איז גרייט אויף אלע דינג, אז פראנקרייך איז אזוי מעכטיג, אז זי דארף אפילו נישט ענטפערען אויף דראהענדיגע מלחמה טרומייטע, וועלכע זענען אזוי בעליבט ביי איהרע שכנים. גלייכצייטיג נאכ׳ן וויזיט פון פרעזידענט דומערג אין אלזשיר איז דארט אויך געווען דער פראנצויזישער פלאט־מיניסטער, וועלכער נעמט פערזענליך א אנטייל אין די מאנעווערס פון פראנצויזישען פלאט אויפ׳ן מיטעללענדישען ים. און נאכ׳ן פלאט־מיניסטער האט דער קריגס־מיניסטער מאזשינא געהאלטען אין טולאן א סימפאטישע רעדע, פון וועלכער מען איז געוואויר געווארען, אז פראנקרייך פלאנט אויסצובויען אויף איהר גרענעץ נעבען איטאליען א נייע גען פון באזן ליניעס אויף 3791 קילאמעטער לאנג, פון דעם זענען 300 קילאמעטער בעשטימט אויסשליסליך פאר סטראטעגישע צוועקע. דער בוי פון דער דאזיגער ליניע וועט קאסטען קנאפע פינף מיליארד פראנק.

פון דעם אלעמען זעהען מיר, אז פראנקרייך גרייט נישט נאר צו א מאראקאנישער בונד פון מלוכות, בעגנוגענדיג נישט נאר מיט שלום מאניפעסטאציעס, נאר פערשטארקט זיך אויך אויף דער איטאליענישער גרענעץ, פערפולקאמט איהר קריגס־מאטעריאל כדי צו זיין גרייט אויף אלערליי סורפריזען. גלייכצייטיג מיט די דאזיגע הכנות פיהרט אויך פראנקרייך א גרויסע פאליטישע אפענסיווע. פראנקרייך וויל אויך אין דער הינזיכט דעריאגען מוסאליני׳ן, וועלכער ארבייט סיסטעמאטיש איבער דער שאפונג פון א מלוכות־בלאק אין צענטראל־אייראפע.

ביי די אלע פאליטישע קאמבינאציעס און איבערעכנונגען קאן פוילען, א דאנק איהר שטארקער ארמעע, א דאנק איהר בונד מיט רומעניען, וועלכע זעהט אין פוילען איהר איינציגען פערבינדעטען קעגען רוסלאנד, שפילען א זעהר וויכטיגער ראל, דער איטאליענישער אויסערן־מיניסטער גראנדי וועט אהן ספק בעמיהען זיך צו געווינען פוילען פאר איטאליען. פון פוילענס שטעלונג איז אין א גרויסער מאס אפהענגיג די פרידליכע ערלעדיגונג פונ׳ם קאנפליקט צווישען איטאליען און פראנקרייך, די פרעסע האט נישט לאנג געבראכט די ידיעה, אז מיניסטער זאלעסקי וויל נעהמען אויף זיך די ראלע פון א פערמיטלער צווישען פראנקרייך און איטאליע. אויב וועלכע עס איז מלוכה קאן שפילען אזא מין ראלע איז דאס א חוץ ענגלאנד — פוילען מ׳דארף דעריבער אננעמען, אז גראנדי און זאלעסקי וועלען ערנסט קאנפערירען מכח בעזייטיגען פון אייראפע די שווערע עלעקטריזירטע אטמאספער.

נ. ד.

—:=:—

50־יעהריגער יובילעאום
פון סינאגאגען־פערבאנד
איז מזרח־פרייסען

בערלין (יט״א) אין אינסטערבורג איז פארגעקומען א פייערונג לכבוד דעם 50־יעהריגען יובילעאום פון סינאגאגען־פערבאנד אין מזרח־פרייסען, מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען הרב ד״ר אויגאפעל (?), ארטור קאהן, הרב ד״ר לעווין און אנד. מיט בעגריסונגס־רעדעס זענען ארויסגעטרעטען דער בירגערמייסטער פון אינסטערבורג און פארשטעהער פון פיל יודישע ארגאניזאציעס.

פראטעסט געגען נייעם אנטי־יודישען סטודענטען־רעכט
איז וויען?

וויען (יט״א) די „אוניאן פון דייטש־עסטרייכישע יודען“ האט ארגאניזירט א גרויסע פראטעסט־פערזאמלונג געגען לעצטען אנטי־יודישען סטודענטען־געזעץ אין וויען. נאך די רעדעס פון ד״ר ארנשטיין, ד״ר לענק און אנדערע איז אנגענומען געווארען א שארפע פראטעסט־רעזאלוציע, וואס ווערט איבערגעשיקט געווארען צום בונדעס־קאנצלער.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 10 יד סיון תר"ץ

יוני
זון-אויפגאנג 3.17
זון-אונטערגאנג 7.52

דער בונדישער פיהרער ה' ערליך

גיט זיינעם אנ'אינטערוויאו אין „ראבאטניק" נאכ'ן לאדזער צוזאמענפאהר פון „בונד"

אין „ראבאטניק" איז אפגעדרוקט אנ'אינטערוויאו מיט דעם בונדישען פיהרער הענריק ערליך וועגען בעשלוס פון לעצטען בונדישען צוזאמענפאהר, מכח דעם אנשלוס פון „בונד" צום צווייטען אינטערנאציאנאל.

ה' ערליך האט געזאגט:

„נאך א לאנגע פעריאד פון אינערליכע מיינונגס-פערשידענהייטען האט זיך אונזער פארטיי ענטשלאסען צו שטעלען אויף דער טאג-ארדנונג פון פארטיי-לעבען די פראגע פון אנשליסען זיך צום סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל.

שוין אויפ'ן פריערדיגען צוזאמענפאהר — האט די פארטיי פארמולירט איהר אידעאישע שטעלונג, האט פעסטגעשטעלט, אז דער לאגער מיט וועלכען מיר פיהלען זיך אידעאיש נאהענט איז די „לינקע" פון סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל. מיר האבען אבער אויף דעם פריהערדיגען צוזאמענפאהר פון דער דאזיגער טעזע נישט ארויסגעפיהרט קיין ארגאניזאציאנעלע קאנסעקווענצען, איבערלאזענדיג דאס ביז צום נאהענטסטען צוזאמענפאהר.

די אויפגאבע פון לעצטען צוזאמענפאהר איז נעמליך געווען ארויסצוציהען קאנסעקווענצען פון די רעזאלוציעס, וואס זענען אנגענומען געווארען אויפ'ן פריהערדיגען צוזאמענפאהר.

דער צוזאמענפאהר האט בעשלאסען זיך אנצושליסען אין סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל.

מיר האבען אנגענומען דעם דאזיגען בעשלוס אויפ'ן יסוד פון א גענויען אנאליז פון איצטיגען צושטאנד פון דער ארבייטער-בעוועגונג. דער קאמוניסטישער אינטערנאציאנאל געפינט זיך אין א צושטאנד פון פאלען. אזוי גוט אידעאיש, ווי אויך ארגאניזאציאנעל, דער ברודער-קאמף, וועלכען די קאמוניסטען פראפאגירען איז בעצוג צו אלע נישט-קאמוניסטישע ארבייטער-ארגאניזאציעס, האט אוועקגעשטופט פון זיי א גרויסען טייל פון זייערע אייגענע אנהענגער. ס'איז נישט פארהאן קיין איין קאמוניסטישע פארטיי אויף דער וועלט, וועלכע זאל נישט איבערלעבען קיין טיפען קריזיס, די רייהען פון ארגאניזירטע אנהענגער פון קאמוניזם ווערען קלענער אויף א קאטאסטראפאלען אופן.

דער „אינצלנער ערפאלג" מיט וועלכען די קאמוניסטען קענען זיך גרויסען, איז דער וואוקס פון די „רעפארמיסטישע" איינפלוסע אין דעם ארבייטער-לאגער.

דאס אזוי גערופענע פאריזער ביורא פון די רעוואלוציאנערע סאציאליסטישע פארטייען, צו וועלכען אונזער פארטיי האט ביז איצט געהערט, האט זיך ארויסגעוויזען פאר צו שוואך, כדי צו רעאליזירען די אויפגאבען, וועלכע זענען געשטעלט געווארען ביים ארגאניזירען דאס ביורא. די אויפגאבע איז געווען: קאמף וועגען דער איינהייט פון דער אינטערנאציאנאלער ארבייטער-בעוועגונג.

דאס ביורא האט נישט געקענט דערפילען די דאזיגע אויפגאבען נישט דערפאר, ווייל די לאזונג פון איינהייט איז נישט געווען פאפולער צווישען די ארבייטער-מאסען; להיפוך דער ארבייטער-קלאס גיט זיך אפ א חשבון פון דעם, אז ביים היינטיגען צושטאנד פון צושפליטערונג פון דער ארבייטער-בעוועגונג קען מען נישט רעכענען אויף קיין זיגרייכע פעלדצוגע לגבי דער קאפיטאליסטישער ארדנונג און אפילו נישט אויף קיין ערפאלגרייכע פערטיידיגונג פאר דער אגרעסיוויקייט און פערבאפערישקייט פון דער קאפיטאליסטישער רעאקציע.

די ארגאניזאציאנעלע פעראייניגונג פון ביידע עקזיסטירענדע אינטערנאציאנאלען איז אבער היינט אבסאלוט נישט רעאל, קיין נייע שפאלטונגען וויל דער ארבייטער-קלאס נישט.

דער אינטערנאציאנאלער פראלעטאריאט רעאליזירט בהדרגה די לאזונג פון איינהייט דורך מאסענהאפטען צונויפזאמלען זיך אין די ראמען פון די עקזיסטירענדע פראפעסיאנעלע און פאליטישע ארבייטער-ארגאניזאציעס, און די אינטערנאציאנאלען פון אמסטערדאם און סאציאליסטישען. דארט וואו ס'זאמלען זיך די אנשטרענגונגען פון דער גרעסטער מעהרהייט פון אינטערנאציאנאלען פראלעטאריאט, דארט וואו ס'ווערט געפיהרט דער אידעאישער קאמף וועגען די אמגינסטיגסטע און צו דעם כאראקטער פון דער היינטיגער עפאכע ענטשפרעכענדע פראלעטארישע טאקטיק — דארט דארף אויך געפינען א ארט דער יודישער ארבייטער-קלאס, דארף געפינען א ארט דער „בונד".

צוטרעטענדיג צום סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל מאכען מיר זיך קיין שום אילוזיעס, מיר קענען גענוי אלע פעהלערען און מאנגלען פון דאזיגען אינטערנאציאנאל.

מיר בונדיסטען זענען אנהענגער פון די פרינציפען פון רעוואלוציאנערען סאציאליזם.

אין סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל, ווי אויך אין דער מעהרהייט סאציאליסטישע פארטייען, וועלכע געהערען צו איהם, איבערוועגען היינט רעפארמיסטישע איינפלוסען.

דער אינטערנאציאנאל, וועלכער נעהמט ארום מיליאנען מאסען פראלעטאריאט, איז ביז'ן היינטיגען טאג נאך צו שוואך צו ווירקען אויף דער פאליטיק פון די בעזונדערע סעקציעס, און צו ריכטען מיט דער אינטערנאציאנאלער בעוועגונג.

אויב ס'קומט היינט אין דער אינטערנאציאנאלער ארבייטער-בעוועגונג פאר א קאמף צווישען דער רעוואלוציאנערען סאציאליזם און דעם „רעפארמיזם", איז עס טאקע אויפ'ן באדען פון סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל. אין דעם קאמף ווילען מיר אנטיילנעהמען אויף אזוי פיל, אויף וויפיל מיר קאנען זיך דאס נאר ערלויבען. מיר ווילען פערטיידיגען מיט דער פאראדאקסאלער לאגע, אז זייענדיג אנהענגער פון דער אינטערנאציאנאלער ארבייטער-בעוועגונג, זענען מיר פאקטיש מיט קיינעם פון די צדדים פון דער דאזיגער בעוועגונג נישט געווען פערבונדען.

מיר גלויבען, אז אונזער אנשלוס צום סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל וועט האבען א גרויסע בעדייטונג פאר דער קאנסאלידאציע פון דער ארבייטער-בעוועגונג אין פוילען. מיר זענען שטענדיג געשטאנען אויפ'ן שטאנדפונקט פון צוזאמענארבייט מיט די פוילישע חברים און מיט די סאציאליסטען פון אלע נאציאנאלע מינדערהייטען, וואס וואוינען אין פוילען.

מיר מאכען נישט צו די אויגען אויף די אידעען-אונטערשידען, וואס עקזיסטירען אין דעם סאציאליסטישען לאגער אין פוילען. די דאזיגע אידעען-אונטערשידען, וואס ברענגען אפט צו א פערשידענער טאקטיק, האבען דערפיהרט דערצו, אז סאציאליסטישע צוזאמענארבייט, בעזונדערס אויפ'ן דירעקט פאליטישען געביט, איז נאר זעלטען — ווען רעאליזירט געווארען.

מיר האפען, אז אונזער אנטייל אין סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל וועט ברענגען צום פערגרעסערען פון דער געגענזייטיגער פערשטענדניש, און צו דער מעגליכקייט פון סאציאליסטישער צוזאמענארבייט, וואס איז אזוי נויטיג פאר דעם גאנצען סאציאליסטישען לאגער אין פוילען, בעזונדערס היינט ווען דער קאמף מיט דער דיקטאטור פערלאנגט דאס צונויפזאמלען פון אלע כוחות פון פוילישען פראלעטאריאט".

צוויי וויכטיגע אורטיילען פון העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל וועגען אומזאץ-שטייער

די שטייער-מאכט האט ביז איצט געפאדערט פון הורט-אונטערנעהמונגען פון שפייז-ארטיקלען פערקויף מיט פאטענטען פון 2-טער קאטעגאריע א האלבען פראצענט אומזאץ-שטייער — אויב די אונטערנעהמונגען פיהרען האנדעלס-ביכער, און דריטהאלבען פראצענט — אויב זיי פיהרען נישט קיין ביכער, הגם דאס לעצטע איז געגען געזעץ. פון רעטייל-אונטערנעהמונגען האט מען גענומען 1 פראצ. אומזאץ-שטייער.

די טעג האט דער העכסטער אדמיניסטראטיווער טריבונאל אנערקענט, אז אזא הורט-אונטערנעהמונג דארף אלענפאלס נישט בעטראכט ווערען ערגער ווי א רעטייל-אונטערנעהמונג און דעריבער דארף זי צאהלען בלויז 1 פראצ. אומזאץ-שטייער, אומאפהענגיג דערפון, צי די ארטיקלען ווערען געקויפט דורך דעם קאנסומענט אליין אדער צום ווייטער-פערקויף אדער איבער-ארבייטונג, צ.ב. ווען א בעקער קויפט מעהל אין א הורט-אונטערנעהמונג.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם דאזיגען זעהר וויכטיגען פסק דין פון העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל וועט דורכגעפיהרט ווערען אנ'אינטערווענץ אין פינאנץ-מיניסטעריום, כדי עס זאל ווערען ארויסגעגעבען א צירקולאר אין זין פון פסק דין.

* * *

לויט'ן ארט. 84 פון געזעץ וועגען אומזאץ-שטייער קאן די שטייער-מאכט אין משך פון עטליכע יאהר דורכפיהרען א צוגאב-בעשטייערונג פאר די פריהערדיגע יאהרען, אין פאל, ווען זי וועט בעקומען מאטעריאלען וועגען פרישע אומזאצען. מען האט אזא מין פראצעדור אנגעווענדעט אויך בנוגע אונטערנעהמונגען, וואס פיהרען האנדעלס-ביכער. דער העכסטער טריבונאל האט אנערקענט אין פסק-דין נומער 991/27, אז אויב מען האט דורכגעפיהרט די אויסמעסטונג אויפ'ן סמך פון האנדעלס-ביכער און זיי זענען זיינער-צייט נישט קוועסטיאנירט געווארען, קאן נישט פארקומען קיין שום צוגאב-בעשטייערונג.

ווער קען עמיגרירען און ווער נישט

פייערליכער חנוכת-הבית פון „יעאס"

די היגע אפטיילונג פון דער צענטראלער יודישער עמיגראציע-געזעלשאפט „יעאס", וואס האט זיך איבערגעטראגען אין א נייע לאקאל אויף קילינסקי-גאס 49, ארדענט איין דעם 15. ה. ח. א פייערליכע ערעפענונג פון נייעם לאקאל.

צו דער פייערונג קומען ספעציעל צו פאהרען פארשטעהער פון דער צענטראלע אין ווארשא, די ה"ה אברהם פארלשעווסקי און דיר. יונה גריגפעלד. עס ווערען אויך ערווארט געסט פון בערלין און פאריז.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט דער דאזיגער פייערונג, איז כדאי אויפמערקזאם צו מאכען דער ברייטער יודישער עפענטליכקייט אין אונזער שטאט אויף דער נוצליכער און פערצווייגטער טעטיגקייט פון דער דאזיגער געזעלשאפט.

די שווערע עקאנאמישע לאגע פון די יודען אין פוילען, בעזונדערס אין אונזער שטאט, האט היינט מעהר ווי שטענדיג אוועקגעשטעלט דאס עמיגראציע-פראבלעם אין צענטער פון אלע פראבלעמען. טויזענדער, צעהנדליגער טויזענדער יודישע משפחות קוקען איצט אויס אויף דעם עמיגראציע-מעגליכקייט אלס זייער איינציגע רעטונג.

פון דער צווייטער זייט אבער ווערען די אמיגראציע-בעגרענעצונגען אין אלע קאנטינענטאלע און מעבר-לים לענדער, וואס אמאל הארבער און שווערער.

די פערצווייפלונג פון די טויזענדער עקאנאמיש-רואינירטע יודישע מאסען נוצען אויס כל'ערליי שווינדלער און מאכערס, וועלכע נארען אויס ביי די נאאיווע, נישט-דערפאהרענע מאסען די לעצטע פאר גראשען, איינרעדענדיג זיי, אז זיי וועלען פאר זיי אויסארבייטען די נויטיגע פאפירען צו קענען פאהרען אין די עקאנאמיש-בעססער-שטעהענדע לענדער. נאכדעם, ווען ס'ווייזט זיך ארויס, אז ס'איז פערפיהרט געווארען פון פשוט'ע אפעריסטען, קומט די פערצווייפלונג און די שרעקליכסטע פאלגען.

די אויפגאבע פון דער יודישע עמיגראציע-געזעלשאפט איז דעריבער א דאפעלט שווערע. פון איין זייט דארף מען ווארענען די אלע, וואס האבען נישט די נויטיגע פאפירען, וועלכע מ'דארף האבען, כדי צו בעקומען ארייננעלאסען אין די איינוואנדערונגס-לענדער, אז עס זאלען זיך נישט לאזען פערפיהרען פון די אומגעבעטענע בעלי-טובות.

גלייכצייטיג אבער דארף מען העלפען אויסארבייטען די נויטיגע פאפירען די פערזאנען, וואס האבען יא א רעכט און א מעגליכקייט צו פאהרען.

די דאזיגע שווערע און אחריות'פולע אויפגאבע טוט די יודישע עמיגראציע-געזעלשאפט „יעאס" בשלמות. נאכמעהר, זי גיט אפילו מאטעריעלע שטיצע די עמיגראנטען, וואס נויטיגען זיך דערין. די מינדעריעהריגע עמיגראנטען ווערען געשיקט אונטער א ספעציעלער השגחה ביז צום בעשטימונגס-ארט.

די עמיגראציע-געזעלשאפט „יעאס" גרייט אויך צו פראפעסיאנעל און שפראכליך די פערזאנען, וואס גרייטען זיך צו פאהרען אין אויסלאנד.

נאך איין זעהר וויכטיגע אויפגאבע ערפילט „יעאס" אין יודישען לעבען: זי פערבינדט די יודישע מאסען פון פוילען מיט זייערע קרובים אין אויסלאנד, פון וועלכע זיי האבען יאהרען-לאנג נישט געהאט קיין שום ידיעות.

עס איז דעריבער צו האפען, אז די לאדזער יודישע געזעלשאפט וועט שטיצען די דאזיגע נוצליכע אינסטיטוציע און בעטייליגען זיך אין איהר פייערונג פון עפענען דעם נייעם לאקאל.

קלאוזולעס און זאבעזפעטשעניעס
ווערען ערלעדיגט
אין פערלויף פון 24 שעה.
ביטשריפטען-ביורא
„Polpraw"
נארוטאוויטשא 1 טעל. 17001

שכורים בעפאלען א יודיש מעדעל און זי פערוואונדעט

(וו) רחל אייזמאן, 19 יאהר אלט (לימאנאווסקי 19) איז געהענדיג אויף לימאנאווסקי בעפאלען געווארען דורך 2 שכור'ע, וועלכע האבען איהר גענומען עטליכע וואונדען אין קאפ און אין רעכטען פוס. די אנפאלער זענען אנטלאפען און מ'האט זיי נישט געכאפט. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט הילף.

ווער שטעלט זיך היינט

צו די פאבאר-קאמיסיעס?

היינט, דינסטאג דארפען זיך שטעלען פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1, אויף זאקאנטנא 82, די מענער פון יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 8-טען פאליציי-קאמיסאריאט, און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף די אותיות

D E F G

מארגען K

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, אגרא-ראווא 34, דארפען זיך שטעלען די מענער פונ'ם יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 12-טען פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

P R S T U W Z

מארגען פון 3-טען קאמיסאריאט

A B C D E R

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3, אלעיע קאשטשושקי 21, דארפען זיך שטעלען אלע מענער פון קאטעגאריע B פון יאהרגאנג 1908 וואס וואוינען אין 5-טען פאליציי-קאמיסאריאט

G H I J K

מארגען L Ł M N O P

די פאבאר-קאמיסיעס הויבען אן אמטירען 8 א זייגער אין דער פריה. די פאבאר-פליכטיגע דארפען זיך שטעלען מיט די פערזענליכע דאקומענטען, אדער ציינגישען, ארויסגעגעבען דורכ'ן פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכע בעשטעטיגען די איידענטישקייט פון דער פערזאן מיט די מיליטערישע אדראטשעניעס, רעגיסטראציע-ציינגישען, וועלכע זענען אויסגעשטעלט דורכין מאגיסטראט פון לאדז.

אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע

(ס) דער מאגיסטראט פון לאדז מעלדעט אלע פעראינטערעסירטע, אז דינסטאג, דעם 10. ה. ח. הויבט זיך אן די רעגיסטראציע אויף דרינגענדע הילף פאר'ן חודש מאי, 1930 פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען בעקומען ווינטער-אונטערשטיצונג, פאר אפריל אין אונטערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע, און וועלכע האבען אויסגעשעפט דאס רעכט צו געזעצליכער אונטערשטיצונג פון ארבייטסלאזען פאנד אין אפריל פונ'ם ל. י.

אויף מלוכה'שער אונטערשטיצונג האבען דאס רעכט נאר ארבייטסלאזע, וועלכע האבען אויס האלט א פאמיליע. איינזאמע און קינדערלאזע האבען נישט קיין רעכט אויף אונטערשטיצונג. אויב עמיצער פון דער משפחה פון ארבייטסלאזען, וואס וואוינט מיט איהם צוזאמען האט ארבייט, אדער בעקומט אונטערשטיצונג פערלירט דער ארבייטסלאזער דאס רעכט צו אונטערשטיצונג.

די רעגיסטראציע וועט פארקומען אין אונטערשטיצונגס-אמט, גדאנסקא 151 פון 9 ביז 14 א זייגער, לויט פאלגענדען סדר:

היינט, דינסטאג, דעם 10 —

A B C D E F

מיטוואך, דעם 11 —

G H I J

דאנערשטאג, דעם 12 —

K L Ł

פרייטאג, דעם 13 —

M N O

שבת, דעם 14 —

P R S

מאנטאג, דעם 16 —

T U W Z Ż

די ארבייטסלאזע, וואס קומען זיך רעגיסטרירען מוזען האבען ביי זיך א פערזענליכען דאקומענט, אדער אנ'אנדערען דאקומענט, וועלכער זאל בעווייזען די אידענטישקייט; א לעגיטימאציע פון פ.או.פ.פ. (מלוכה'שען ארבייט פערמיטלונגס-אמט), וועלכע בעשטעטיגען דעם פאקט פון בעקומען ווינטער-אונטערשטיצונג פאר אפריל פון ארבייטסלאזען פאנד און דעם פאקט פון מעלדען זיך צום קאנטראל אין דער אפטיילונג פון פ.או.פ.פ. אין חודש אפריל און מאי.

דאס פערזיכערונגס ביכעלע פון קראנקען-קאסא אין לאדז.

בעם.: פאר ענגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט!

בעפאר איהר פאהרט אויף ערהאלונג!

קויפט איין אייער קאסמעטיק אין דער רענאמירטער

J. DRUKIER פערפומעריע

Zawadzka 5 tel. 175-92

וועלכע איז פערזעהען מיט דעם רייכסטען אויסוואהל פון נייעסטע פערפומען, פודערן, קעלניש בלומען-וואסערן, קרעמען, טואלעט-זייפען, א. אז. וו. אין- און אויסלענדישע

אלעס צו פאבריקס פרייזען

קינד ארויסגעפאלען פון 1. שטאק

(וו) אויף זאכארגיא 54 איז דער 6-יעהריגער איציק וואקס ארויסגעפאלען פוג'ם פענסטער פון 1. שטאק און האט זיך שטארק צוקלאפט.

די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט דעם קינד ערטיילט הילף.

צוויי ברידער שניידער
שניידען זיך דאס לעדער

(וו) צו דעם שניידער אפרים מאראוויעצקי (1. ליסטאפאד, נומ. 14) איז געקומען זיין ברודער חנא מאראוויעצקי 21 י. אלט. זיי האבען געהאט צו ערלעדיגען עפעס א סכסוך. בעתן געשפרעך איז אויסגעבראכען א געשלעג. ערשט די שכנים, וואס זענען אנגעלאפען און זיך אריינגעמישט, האבען די שלעגער פונאנדערגעריסען.

געשפרונגען
און צובראכען א פוס

(וו) חיים שטראסבורגער, 18 יאהר אלט, האט דעמאנסטרירט פאר זיינע חברים, ווי מ'קען שפרינגען, איז שפרינגענדיג פון בערגעל, אריינגעפאלען אין גרוב און זיך צובראכען די רעכטע האנד. אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דרעווגאווסקא.

א נייע אונטערנעהמונג

אין אונזער שטאט איז ענטשטאנען א נייע אינדוסטריע-אונטערנעהמונג א. נ. „Go-Go" געזעלשאפט מיט בעשר. האפטונג.

דאס איז געזעלשאפט פאר פראדוקציע פון די נארמאליזירטע הייזער, ווי אויך אינערליכע און וואוינונגס-איינריכטונגען.

דאס הייזעל „Go-Go" האבען שוין אנגעקוקט עטליכע טויזענד מענשען, ענטציקענדיג זיך מיט דעם איינפאל, ביליגקייט און סאלידען אויפבוי. דער דאזיגער בוי-סיסטעם ווערט אנ'עטאפ אין קאמף מיט דער וואוינונגס-נויט.

די אינערליכע איינריכטונג קען מען אנקוקען אין עקספאזיציע-לאקאלען פון „Go-Go" גענייוויצקי 2, וואו אלער ארט מעבעל זענען אויסגעארבייט אונבעוועהנליך גלענצענד, ארויסבעקומענדיג דעם מאקסימום נוצען פון יעדען איינציגען מעבעל-שטיק. אלעס איז אויסגעפערטיגט לויט די פראיעקטען פון בעקאנטען לאדזער ארכיטעקט אדאלף גאלדבערג, אונטער וועמענס לייטונג עס זענען אויסגעפערטיגט אלע בעשטעלונגען, סיי צו דעם הייזער-בוי, אינוועניגע איינריכטונגען א.ז.וו.

די נייע אונטערנעהמונג האט גרויסע שאנסען פון ערפאלג, און וועט אהן צווייפעל מאכען פארטשריט אויפ'ן געביט פון בוי און מעבעל - פראדוקציע.

געגען דער עליה-גזירה
פערשטארקטע פראטעסט-אקציע אין לאדז

נעכטען איז אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פארגעקומען א זיצונג פון די פארשטעהער פון אלע ציוניסט.גרופירונגען.

דעפ. ד"ר ראזענבלאט עפענט די זיצונג און ערקלערט דעם צוועק פון דער פערזאמלונג. ער בעטאנט די נויטוועגדיגקייט צו פערשטארקען די פראטעסט-אקציע געגען דער בעגרענצונג פון דער אימיגראציע קיין ארץ ישראל. נאך א קורצען מיינונגס-אויסטויש ווערט איינשטימיג בעשלאסען איינצוארדנען אזוי ווי אין ווארשא א גרויסע פראטעסט-דעמאנסטראציע, און עס ווערט אויסגעוועהלט אן ארגאניזיר-קאמיטעט, אין וועלכען עס געהען אריין די ה"ה: דעפ. ד"ר ראזענבלאט, לאוויניק א. יאעל, ראטמאן י. מ. ביאלער, ליכטענשטיין, ג. ליכטענשטיין, ל. גרינפעלד, א. שפירא, א. אסט, און פארשטעהער פון די יוגענד-ספארט-ארגאניזאציעס.

דער טאג פון דער דעמאנסטראציע און די איבריגע פרטים וועט מארגען בעקאנט געגעבען ווערן.

אין צוזאמענהאנג דערמיט קומען פאר מארגען, מיטוואך אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע בעראטונגען פון פארשטעהער פון פערשידענע געזעלשאפטליך-קולטורעלע, ספארט-ארגאניזאציעס, ווירטשאפטליכען, סוחרישע, פון קליינהענדלער, האנדווערקער און סוחרים-פארשטעהער, גבאים פון שוהלען און בתי-מדרשים.

עס וועט ארומגערעדט ווערען פערשידענע פראגען, וואס זענען פארבונדען מיט דער פראטעסט-אקציע.

צו דער גערער חתונה אין אטוואצק
קומט א ספעציעלע דעלעגאציע פון אלעקסאנדרער „הויף"

אין די די חסידישע קרייזען רעדט מען שטארק וועגען דער גרויסער שמחה אין גערער הויף. דער גערער רבי מאכט היינט החתונה זיין שטיף זוהן, טעמקין. די חתונה קומט פאר אין אטוואצק. דער חתן איז אנ'אייניקעל פון אמאליגען גרויסען ווארשאווער למדן ר' דוד טעמקין ז"ל, שפעטערדיגער רב אין פיעטרקאוו. צו דער שמחה אין אטוואצק ווערען ערווארטעט טויזענדער חסידים, ווי אויך א גאנצע רייהע רביים. פון אלעקסאנדרער רבי וועט קומען א ספעציעלע דעלעגאציע. דאס איז אלס צייכען פון שלום צווישען די צוויי הויפען.

יעהרליכע פערזאמלונג פון בית מחסה לזקנים

זונטאג איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון „בית מחסה לזקנים".

נאכדעם, ווי וויצע-פרעזעס ה'. וויים האט געעפענט די פערזאמלונג, איז איבערגעלייענט געווארען א בריף פון פרעזעס ב. א. גליקסמאן, וועלכער שיקט פון טשעכאסלאוואקיי זיין בכבוד'ן צושטייער צום געפלאנטען ניי-בוי פון זקנים-הויז.

דעם פאזיץ פון דער פערזאמלונג נעמט דאן איבער פרנס גרשון ניימאן.

דעם טעטיגקייטס-בעריכט גיט איבער דער פערוואלטונגס-מיטגליד ה' לובראניצקי. עס זענען צוגענומען געווארען נייע 30 פענסיאנערען, צוזאמען זענען פערהאן 160, דערונטער 90 פרויען. דער עלטסטער פון די מענער-זקנים צעהלט 108 יאהר, די עלטסטע פון די פרויען-פענסיאנערען איז 92 יאהר.

עס איז פערענדיגט דער בוי פון נייעם פאוויליאן, וואס האט געקאסט 200.000 זל. עס איז אויך שוין איינגעקויפט געווארען בוי-מאטעריאל אויף צו בויען צו דער קליינער אפיצינע פון „בית מחסה לזקנים" נייע צוויי שטאק, דער בוי וואלט זיך שוין געוועהן אנגעהויבען, נאר מחמת די פאמארסקא גאס דארף אנגיכען קאנאליזירט ווערען, ווערט צייטווייליג אפגעהאלטען די בוי-ארבייט.

דער בילאנס פאר'ן פערגאנגענעם יאהר האט זיך געשלאסען מיט דער ציפער פון 325,168 זל. די אינסטיטוציע האט בעקומען פון „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" א הלואה פון 68.000 זל., די בעקומענע סובסידיעס האבען בעטראפען אין דעם יאהר ס"ה 3609 זל., פאר פארקויפטע ווערט-פאפירען האט די אינסטיטוציע בעקומען 10.361 זל., שפענדען זענען אנגעקומען 24,580 זלאטים. די שפענדען אין נאטור — 4136 זל., די איינקונפטען האבען בעטראפען 223,160 זל. פונקט אזויפיל האבען אויך בעטראפען די אויסגאבען. דערביי זענען איינגעקויפט געווארען בוי-מאטעריאלען פאר 58,681 זל., די אויסצאהלונגען האבען בעטראפען 120,704 זל., ארבייטס-געלד איז אויסגעצאהלט געווארען און דער הויף פון 19,954 זל.

די חברה צעהלט היינט 1700 מיטגלידער.

איניגע רעדנער האבען שארף קריטיקירט די בעציהונג פון דער לאדזער קהלה צו דער געזעלשאפט פאר זקנים-פערזארגונג. „בית מחסה לזקנים" האט בעקומען אויסגעצאהלט קוים 60 פראצענט פון דער סובסידיע פאר 1927. די קהלה איז שולדיג דעם זקנים-הויז ביז 30.000 זל.

עס איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען צו דער קהלה מיט א בריף וועגען בעסער טראקטירען די אינסטיטוציע.

דער בודזשעט פאר'ן לויפענדען יאהר ווערט בעשטעטיגט אויף 150.000 זל.

די נייע געוועהלטע אין דער פערוואלטונג זענען די ה"ה ב. א. גליקסמאן, א. י. פאלאמאנאוויטש יעקב גראהמאן, מיכאל פלאטוי און יעקב קאהאן.

קאנדידאטען: ד"ר א.וו. רובין, משה קארא, שמואל האכענבערג, אביגדור קאהן און יאקוב לאגרוי.

פון פרויען-שוץ-פעראיין

דער לאדזער יודישער פרויען-שוץ-פעראיין, וועלכער האט זיך בעקאנט געמאכט איבער דער גאנצער וועלט צוליב זיין טיכטיגער און ברייטער פערנעהם פון זיין ארבייט — געפינט זיך איצט צוליב דעם אלגעמיינעם קריזיס אין שטאט, אין א שווערער מאטעריעלער לאגע.

כדי צו שטארקען די פאנדען פונ'ם פעראיין האט די פערוואלטונג בעשלאסען איינצוארדנען, שבת דעם 14. ד. ח. אין „גראנד גארטען" א פערוויילונג אונטערן לאזונג „פערקאליק" (ציץ) באל".

די לאדזער יודישע געזעלשאפט וועט געוויס אין אכט נעמען די צילען פון דער פערוואלטונג און ווי מעגליך די דאזיגע אונטערנעהמונג אונטערשטיצען.

א גרויסע גארטען-פערוויילונג
לטובת די בארוכאוו-שולען

שבת ה. 28. יוני וועט אין העלענאוו פארקומען א גרויסע גארטען פערוויילונג לטובת די באראכאוו-שולען.

די פערוויילונגען וועלכע ס'פלעגט איינארדנען די באראכאוו שול האט זיך שטענדיג פערוואנדעלט אין א גראנדיעזע פאלקס-פערוויילונג, וועלכע האט צוגעצויגען גרויסע פאלקס- און ארבייטער-מאסען. א ספעציעלער יום-טוב פלעגט דאס זיין פאר די קינדער, פאר וועלכע ס'פלעגט איינגעארדנעט ווערען פערשידענארטיגע שפילען און פערוויילונגען.

אויך די הייריעהריגע פערוויילונג וועט טראגען דעם זעלבען כאראקטער און וועט האבען א סך אטראקציעס.

ס'איז דעריבער צו האפען, אז די ברייטע פאלקסמאסען וועלען אויסנוצען די געלעגענהייט און וועלען בעזוכען די גרויסע פאלקס-פערוויילונג און דערמיט אויך אונטערשטיצען די באראכאוו-שולען.

אפטייקען

(2) אנטאניעוויטש, פאביאניצקא 50; כעני דזשינסקי, פיעטריקאווער 146; סאקאלעוויטש, פשעיאזד 19; רעמבילינסקי, אנדזשעיא 25; זעגעדלעוויטש, פיעטריקאווער 25; קאספערקעוויטש, זגערזשער 54; טראווקאווסקי' בזשעזינער 56.

דער קעניג פון די וועלט-חזנים
ר' גרשון סיראטא אין לאדז

דעם שבת וועט דאס יודישע לאדז בעגריסען דעם גרעסטען וועלט מגגן און חזן ר' גרשון סיראטא אין פילהארמאניע. דער נאמען סיראטא דארף נישט קיין רעקלאמע ער רעדט פאר זיך אליין. קיינער וועט זיכער נישט פארלאזען די איינציגע געלעגענהייט צו קומען הערען דאווענען דעם גרויסען וועלט-קינסטלער. ס'איז ספעציעל איינשטודירט א גרויסער כאר אונטער דער לייטונג פון ה' גערץ רובין.

די לאדזער שאפקע

ווערט היינט ווידער אויפגעפיהרט אין גארטען פון „גראנד"-האטעל.

ריגע'ר רוסיש טעאטער
און דער ריגע'ר יודישער טעאטער

דאס רוסישע טעאטער און דער עמיגראציע — דאס איז שוין נישט גלאט אבי-א-וואס'ער רעדשיינונג, נאר ס'איז א פראבלעם.

ווען פון דער אויגערופענער טעאטער-מעקא — פון מאסקווא קומט אין מערב-איראפע א סטאניסלאווסקי-טעאטער, א מייערכאלד-טעאטער, א טאאיראוו-טעאטער, א גראנאווסקי-טעאטער, וואס אויף אטליכען פון זיי ליגט דווקא דער פערזענליכער חותם פון זייערע פיהרער — איז עס נישט קיין חידוש וואס דאס „אונטערגייענדע אווענד-לאנד" ווערט נתפעל, און פאלט רעליגיעזע כורעים פאר'ן אזיאטישען מזרח מיט זיין וואונדערבארער טעאטער-קולטור.

ווען אבער צו אונז קומט פון מערב, פון דעם „גלות-רוסלאנד", א „בלויער פויגל" א „טשעכישע גרופע", א „ריגער דראמאטישער טעאטער", און זייערע פנים'ער לויכטען מיט דער גרויסער עכטקייט און טיפקייט פון קינסטלערישער בעגייסטערונג, ווערט שוין, ווי געזאגט, דער ענין — א פראבלעם:

— ווי איז עס מעגליך, אז אזא ריגע'ר רוסישער טעאטער, וואס זיין קאנסומענט, על כל פנים, בעדארף צו זיין זעהר א בעגרעניצטער (די לעטען האבען דאך האט א פרעכטיגען מלוכה'שען טעאטער, אין וועלכען עס הערשט דער גייסט פון דעם דיכטער רייניס, און די יונגען — א מיליאן מאל להבדיל — האבען דאך דארט א שעטנזשפיל פון קובעבע מיט לאקריץ...) היינט, ווי קען עס געמאלט זיין, וואס אזא טעאטער האט עקזיסטענץ-מעגליכקייטען און אנ'עקזיסטענץ-בערעכטיגונג?

איז אבער די מעשה די, וואס, אז מען זעהט דעם דאזיגען טעאטער שפילען, דארף מען דעם תירוץ לאנג נישט זוכען, און די פערענטפערונג קומט גלייך אויפ'ן ארט:

— ס'איז א גוט, זעהר א גוט טעאטער!

און — צווישען אונז זאל עס נישט בלייבען — א גוט טעאטער פערשטעקט נאך ביים היינטיגען מאמענט דאס בעסטע קינא און גארטעל מיט אלע זיינע בעקוועמליכקייטען, וואס זענען זעהר און זעהר נע.אושע אין יעדער עפענטליכען און נישט עפענטליכען לאקאל!

דער ריגער רוסישער טעאטער האט: 1) אנגערשטקלאסיגען, געזונטען, אינטעליגענטען ראסען-אקטיאר (אזא וועלטעוהייט איז אונזערע פוילישע ובפרט יודישע טעאטערען ... אניערסטע בעד-צוהונג צום עקספלואטירטען מאטעריאל, א טיפע איבערגעטראכטקייט, און אריינגעטראכטקייט, און 3) אטא די וואונדערליכע אויפריכטיגקייט, וואס שטראהלט ארויס פון דער סטאניסלאווסקישער טראדיציע, און בעפרוכפערט צום אייהעלסטען, פרווידיגען שאפען.

* * *

וואס טוגען דא קונצען און איבערשפיצלעך, סכאלאסטיק און פלפול, אקטואליטעט און צייטליכקייט און רוימליכקייט — בורזשואזע, צי פראלעטארישע קונסט — אז דו, און ער, און איך, זיצען מיר אויף דעם אבסאלוט-נישט-אקטועלען טורגענעווישען ספעקטאקל, און העלע נשמה - ווארימקייט שטרויכט אויף אונז אלע פון דער ביהנע ארונטער און דאס הארץ קלאפט אזוי מענשלעך, אזוי אינטענסיוו, אז בלויז בעגייסטערונג, אנערקענונג, בלויז דאס, וואס עס הויבט דיך פאר התפעלות פונ'ם ארט, איז נאך א קנאפער דאנק פאר די קינסטלער, וואס האבען דיך מהנה געוועזן מיט עטליכע שעה-לויטערער מענשליכקייט!

* * *

און ביי דער געלעגענהייט זאל דא געזאגט ווערען א פאר ווערטער וועגען אזא מין פראבלעם בתוך פראבלעם — וועגען דעם איינציגען מלוכה'שען יודישען טעאטער אין ריגע, צו וועלכען עס ציהען זיך אזוי פיל הונגעריגע יודישע אקטיארישע הענד — אגב צום „לעקעכעל" — צו דער סובסידיע! — און וועלכער האט, פידוע, קיין איין אויסעראָרדענטליכע פארשטעלונג נישט געמאכט, נישט קוקענדיג אויף דער האזיגער סובסידיע טאקע, נישט קוקענדיג דערויף, וואס אין רוב מנין ובנין איז דער טעאטער-בעזוכער דערזעלבער, וואס אין דעם רוסישען דראמאטישען טעאטער, וואו עס שפילען ממש פערעלדיגע אקטיארען; נישט קוקענדיג דערויף, וואס דער ריגער יודישער אינטעליגענץ און די דארטיגע ליטעראריש-קינסטלערישע קרייזען געהט עס אין לעבען, עס זאל זיין א גוט יודיש טעאטער מיט לייטען גלייך!

אך, ווי שווער עס איז אונז צו ווערען אין דער הינזיכט לייטען גלייך, ווי האפענונגסלאז שווער!

טויזענטער פוילע תירוצים מיט אפשפרעכעניש וועט איהר אויסהערען אויף דער דאזיגער טעמא. דער הוצא מדברינו אבער איז —

א סוף מוז גענומען צו דער איצטיגער זאך-לאגע!

טעאטער, ובפרט יודיש טעאטער, דארף זיין א מעכטיגער קולטור-פאקטאר, און פאר יעדען פרייז מוז ער אריבער געענטפערט ווערען אין רשות פון ציכטיגע הענד און ליכטיגע מוחות!

משה בראדערזאן.

* * *

היינט שפילט די רוסישע דראמאטישע טרופע די זעהר אינטערעסאנטע פיעסע פון לעבען אין סאוויעטען-רוסלאנד „זאיקים קווארטיר" פון בולגאקאוו.

דאס לעבען אין טאמאשאוו

אנ'אקציע פאר'ן קרן-קימת. — געשאפען זיך א יודישע „קאלא" ביים שטאט-ראט. — בודזשעט-פראגע אין שטאט-ראט. — דאס טאמאשאווער בית-החיים וועט פערגרעסערט ווערען.

אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע פון קרן קימת, וואס האט זיך דא אנגעהויבען, איז אונזער שטאט בעזוכט געווארען דורך די צוויי ארץ-ישראל רעדנער הרב קוק און מאיר אורחי.

זונטאג איז אין פייערלעשער-זאל פארגעקומען א פערזאמלונג מיט דער בעטייליגונג פון די צוויי אויבענדערמאהנטע רעלעגאטען. נאך די בעגריסונגען וואס זענען געהאלטען געווארען לכבוד די געסט, זענען די רעלעגאטען ארויסגעטרעטען מיט רעדעס אויף דער טעמע „דער אויפבוי פון ארץ ישראל".

— אין לאקאל פון טורן-פעראיין איז פארגעקומען א יוגענד-פערזאמלונג אויף וועלכער דער ה' אורחי איז ארויסגעטרעטען מיט א רעדע. ה' אורחי האט אויך בעזוכט די שולער פון הינגען יודישען גימנאזיום פאר וועלכע ער האט אויך רעפערירט און העברעאיש און יודיש.

אין נסיגע-לאקאל האבען די רעלעגאטען גע־האט א קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון פער־שידענע ארגאניזאציעס. כלל-טוער און ציוניסטישע עסקנים און ס'איז בעשלאסען געווארען צו פערשטאר־קערען און פערברייטערען די אקציע פאר'ן קרן קימת.

ביים הינגען שטאט-ראט האט זיך מיט א קורצע ציים צוריק געשאפען א יודישע „קאלא" פון אלע יודישע פראקציעס. די אויפגאבע פון דער דאזיגער „קאלא" איז, צו בעטראכטען פאר יעדע שטאט-ראט זיצונג די פונקטען פון טאג-ארדנונג, כדי דערנאך ארויסצוטרעטען מיט אנ'איינהייטליכע שטעלונג ווען ס'וועט זיך האנדלען ביים פערטיידיגען די אינטערעסען פון דער הינער יודישער בעפעל־קערונג.

אויף דער ערשטער „קאלא"-זיצונג איז ראט־מאן לאנדסבערג געוועהלט געווארען אלס רעפערענט פון דער בודזשעט-פראגע.

די „קאלא" האט אויך אויסגעוועהלט א קאר־מיסיע און די פערזאנען פון די ראטמענער: עמנואל בארנשטיין, א. ליכטענשטיין, זל. לאנדסבערג און י. וואטענבערג. וועלכע זאל אינטערווענירען ביים מא־גיסטראט מכוח צושאבסובסידיעס צום בודזשעט פאר'ן יאהר 1929-30, וואס דארפען זיין לטובת דער הינער יודישער בעפעלקערונג.

די קאמיסיע האט זיך טאקע באלד פארגע־שטעלט דעם שטאט-פרעזידענט ה' סמולסקי, געמאל־דען איהם וועגען דער געשאפענער יודישער „קאלא" און אויך אינטערווענירט לטובת די יודישע אינסטי־טוציעס, וועגען בויען א נייע יודישע פאלקס-שול, א. ר. נל.

אונזער שטעטישער פארלאמענט איז די לעצ־טע ציים פערנומען מיט'ן בודזשעט פאר'ן יאהר 1929-30. לויט'ן בעפעהל פון דער לאדזער וואיע־װאדטוועו האט שוין דער בודזשעט געדארפט אר־בערגעשיקט ווערען נאך פון 1 פעברואר און, ווי ס'הייסט זיך אבער ארויס, וועט עס האסמאל געטען ווערען מיט א שטיקעל פערשפעטיגונג.

די לעצטע זיצונג פון שטאט-ראט איז צום גרעסטען טייל געווען געווידמעט דער בודזשעט־פראגע, ווי ס'האט ערקלערט דער שטאט-פרעזי־דענט ה' סמולסקי איז דער היי-יאהריגער בודזשעט אויסגערעכענט אויף דער סומע פון 1.254,000 זל. און די געוועהנליכע אויסגאבען און — 1.721.000 זל. אין די געוועהנליכע הכנסות.

א היסע און לייזענשאפטליכע דיסקוסיע איז אויף דער זעלבער זיצונג פארגעקומען ארום פאר־שלאג מצד דעם מאגיסטראט איינצופיהרען ביי אונז אין שטאט נייע שטייערען, ווי „פאראטעק שפיטאלני" „לוקסוסאווע" א.א.וו. כדי צו דעקען אלע אויס־גאבען. דאס יודישע „קאלא" ביים שטאט-ראט איז שארף ארויסגעטרעטען געגען איינפיהרען, וועלכע נישט-איז נייע שטייערען אויף דער טאמאשאווער בעפעלקערונג, בעהמענדיג און אכט, אז אונזער שטאט איז געגוג בעשווערט מיט שטייערען און עס זענען נאך פערהאן גענוג פערלעגענע שטייערען, וועלכע ס'איז נאך ער היום נישט געוונגען איינצוצי־הען דערפאר, ווייל טאמאשאוו האט נישט ביים היינטיגען טאג די צאהלונגס-פעהינקייט.

מצד דעם יודישען „קאלא" האבען אנטיילגענו־מען אין דער דיסקוסיע די ראטמענער: ליכטענ־שטיין, ד"ר הירשפרונג, זל. לאנדסבערג און באר־נשטיין.

צום סוף איז בעשלאסען געווארען איבערצו־שיקען דעם פרעלימינאר-בודזשעט צו דער פי־נאנץ-קאמיסיע, וועלכע זאל לויט איינגענעם איינזעהען בעטראכטען אהם און דאן פארשטעלען נאכאמאל פאר'ן שטאט-ראט און דערנאך וועט ער ערשט אר־בערגעשיקט ווערען אין דער וואיעוואדזטווע.

די הינגע קהלה האט זיך ארומגעזעהען אז דאס בית-החיים ווערט ענג און מ'דארף עס פערגרעסערען לויטען פארשלאג פון דער קהלה-פערוואלטונג דורך איינ־קויפען ערד, האט טאקע דער ראט אויף דער לעצטער זיצונג נאך א לענגערע רעבאטע בעשלאס־סען צו קויפען די ערד ארום בית-החיים פון גראף אסטראווסקי אין דער צאהל פון 16 טויזענד קוואד־ראט-מעטער אויף 2.50 זל. פאר א קוואדראט־מעטער. דער ערד-פארען בעטרעפט אלזא די סומע פון פערציג טויזענד זל. און ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמיסיע פון די ראזארעס: בארנשטיין, ב. שעפס, מ. ניעמיעץ, ד"ר הירשפרונג און ח. זיידלער, וועלכע וועלען דעם ענין ארורכפיהרען.

נ. קראניץ

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

מאריס לאמפע
לעצטע געזעגענונגס־פארשטעלונג פון

היינט, דינסטאג, ד. 10-טען, 9 א זייגער אוונד צום לעצטען מאל
די בייעסטע אויפפיהרונג פון מאריס לאמפע

הונדערטער מענשען זענען אוועק, נישט בעקומענדיג קיין בילעטען.
סענסאציאנעל! אנציהענד! שפאנענד!
כדי צו געבען די מעגליכקייט אלע צו בעזוכען די שענע, אינטערעסאנטע אויפפיהרונג, ווערט געשפילט
אלע פארשטעלונגען צו פאלקס-פרייזען פון 1 ביז 3 זל.

אויפן וועג קיין בוענאס-איירעס
(דאס לעבען פון דער אונטערוועלט)
אין 3 אקטען מיט געזאנג פון רייזעלמאן.

1. בילד: ביים רויטען לאמטערן
2. „ דאס לעבען פון דער אונטערוועלט
3. „ דער האנדעל מיט לעבעדיגע סחורה
4. „ די מאמע פערקויפט איר טאכטער
5. בילד: אין נעץ פון זינד
6. „ די שרעקליכע שטראף
7. „ די נקמה פון דער פרוי
8. „ דער וועג צום עהרליכען לעבען

פאר קינדער שטרענג פערבאטען!

צום שלוס: א קאנצערט-אפטיילונג מיט'ן אנטייל פון מ. לאמפע, ה. באלבירסקי, ש. הערשקאוויטש, י. ראקאוו, ר. באלבירסקי און אנד.

ס'נעהמען אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, דיכטענבערג, ל. בראווסקא, נערה, פאדערמאן, מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, הערשקאוויטש, וו. נייהויז, פאלאנסקי.
מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען ביי דער קאסע פון טעאטער.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

בעם דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער לעצטע פונ'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארײנגעגעבען אויף אנפראגע אָהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

578. ג. ה.

די אינטערפעלאציע פון געזעץ וועגען פאטענ־טען פאר האנדווערקער אין דעם גייסט, ווי איהר מיינט, וואלט נאך אפשר געהאט אנ'ארט, ווען עס וואלט זיך געהאנדעלט נישט מעהר, ווי נאר וועגען 1 געזעלען.

אזוי ווי איהר בעשעפטיגט אבער 2 געדינגענע טענשען, מוזט איהר שוין ממילא אויסקויפען א פאטענט.

579. א געטרייער לעזער פון נומער 24.

ס'איז א פראגע, וועמענס גארן ס'איז.

אויב ווייקעלט איהר אנפערטיג עט גארן פאר אנ'אונטערנעהמער, דארפט איהר נישט אויסקויפען קיין פאטענט. ווייבאלד איהר ווייקעלט אבער אייגע־נעם גארן און איהר פערקויפט איהם אויפגעווי־קעלטער מוזט איהר יא אויסקויפען א פאטענט.

580. א בלעכער-מייסטער.

די פארשריפט, אז נאר די ווערקשטאטען, וועלכע בעשעפטיגען מעהר, ווי 5 ארבייטער זענען מחויב צו ערטיילען אורלויבען, איז נישט גוגט. יוגענטליכע ארבייטער אדער ריכטיגער געזאגט לערך־יונגלעך, א לערן-יונגעל וואס האט רעכט אויף א 2 וואכענדיגען אורלויב אומאפהענגיג פון אומ־שטאנד וויפיל ארבייטער ס'זענען נאך בעשעפטיגט אין זעלבען ווערקשטאט.

580. ג. נ. ס.

אין אקט מוז זיך אומבעדינגט געפונען א בער־מערקונג, אז דער הלואה-נעמער ערקלערט קאר־טעגאריש, אז דער בעטרעפענדער אביעקט איז נישט בעשווערט מיט קיין שום חובות אדער לאסטען.

581. ס. נ. 18.

אויב מען פאהרט אוועק אויף א טערמין נישט לענגער ווי 2 חדשים און מען פערברענגט די גאנצע צייט אינערהאלב דער מדינה איז מען בעפרייט פון דער פליכט זיך אויסצומעלדען און איינצומעל־דען אין פאליציאיש מיליטערישען אמט.

פערגופט זיך אויפ'ן ארט. 475 פון דער אויס־פיהר פעראררנונג צום פעראייניהייטליכען אוסטאוו וועגען דער אלגעמיינער מיליטער-פליכט.

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אויערען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן
אין לאמשיניצע, נגעורשער 17 פון 10—11 און פון 2—4

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אן און דערהיים פון 3—5 נאכמ.

אביעקטיוו גענומען! (א מאנאלאג פון א בחור)

פון ב. קאוונער

פערשטעהט איהר מיך... א מענש, אויב ער האט נאר א מעגליכקייט, דארף ער די מעגליכקייט אויסנוצען.

אביעקטיוו גענומען זעהט עס אויס אבסורד, גוזמהדיג, אבער אין תוך גענומען, איז דאס אזוי ריכטיג ווי דריי מאל פינף איז צוואנציג. מען דארף בלויז האבען אפענע אויגען און נישט זיין קיין שרעק־קעוודיגער.

מיט יאהרען צוריק האט מען מיר געוואלט ארייננרעהען א מיידעל מיט צעהן טויזענד דאלאר נדן, האב איך זיך געבריקעלט, נישט געוואלט; ווא־ס? דער מאטע אוהרער איז מיר נישט געפעלען. פארוואס ער איז מיר נישט געפעלען? שווער צו זאגען! אביעקטיוו גענומען איז מיר נישט געפעלען וואס ער איז געווען אנ'אונגארישער און גער־רעדט דייטש און געהאט צוויי פאקענבערד ווי פראנץ יאזעף; און איהר מוטער איז געווען א פעטע און געהאט א טאפעלטען גארגער.

איז דאס נישט א נארישקייט, צוליב אזעלכע קלייניגקייטען אפזאגען זיך פון צעהן טויזענד דאר־לאר? היינט זעה איך איין, אז איך בין דעמאלט געווען א פערד.

וואס זאגט איהר, איך וועל נאך אמאל זיין צוריק דאס, וואס איך בין געווען אמאל?...

עס קען זיין; ביי נאט, זאגט מען, איז אלעס מעגליך!

אין א חודש שפעטער האט מיך דערטאפט א שרכן, א שטיקעל אונגער פון דער מאמעס צד, בייניש רופט מען איהם, שטעלט ער מיר פאר אנ־אנדער מיידעל, א שניידערס א טאכטער, שוין אהן נדן, אבער דערפאר איז דער טאטע — א טאטע, און ד מאמע — א מאמע, און דאס מיידעל — א מיידעל, ווי אין פסוק שטעהט, מיט אלע מעלות.

האב איך קיין סך נישט געטראכט און גע־זאגט: יא טאקע אין דער אמת'ען: וואס וועל איך ווארטען, און אויף וואס קאן איך האפען? א מי־ליאנערס א טאכטער וועט דאך מיך נישט וועלען; האב איך צוגעשטימט און שוין.

אביעקטיוו גענומען, האב איך דאס מיידעל טאק־קע שטארק ליב בעקומען, איך האב זי געליבט אזוי ווי עס פאסט פאר אזא מענשען ווי איך, מיט אזעלכע אנשוואוגען.

ביי מיר איז נישטא קיין חכמות, איך ווייס איין זאך, אז מען ליבט א מיידעל, דארף מען זי ליבען; האט מען זי נישט ליב, דארף מען זיי פינט האבען און נישט האבען קיין געשעפטען מיט איהר.

און טאקע אין דער אמת'ען: א שעהנע איז זי געווען, נישט נאר קיין אלטע און נישט קיין נאר; און דאס איז דאך דער עיקר, טא פארוואס זאל מען אזא מיידעל נישט ליב האבען? האב איך רעכט, צי ניין?... איך מיין... איך מיין...: ווען איהר נעהמט די זאך בעטראכטען אביעקטיוו... אוודאי האב איך רעכט!

איז אבער געווען א שטיקעל אפהאלט, מ'קען זא־גען: מעהר ווי א שטיקעל; ס'איז געווען א גרויסער אפהאלט; דער גרעסטער וואס עס קען געבען ביי א שידוך... איך זעה, אז איהר ווילט וויסען די אונ־טערשטע שורה, וועל איך אייך זאגען: נישט דאס מיידעל האט מיך נעליבט, נישט די מאמע איהרע און נישט איהר טאטע; מען קען זאגען — דאס טאטעלע מחמת ער איז געווען א קליינס און א הארס, און א פיפיגס, האט ער אויך געזאגט; ניין, ער וויל נישט רעם שרוך!

היינט פאלגט מיך א נאגג און האט חתונה מיט אזא מיידעל!

דאס וואס איך און דער שרכן האבען געוואלט האט עס זיי נישט געארט.

איהר טאטעלע האט מיר פשוט געזאגט:

— יונגערמאן, טשעפעט זיך אפ פון אונזער פאמיליע; רעדט זיך איין, אז איך האב נישט קיין טאכטער, אז ס'איז גאר אנ'גאנצען נישטא א יוד ווי איך, און טאמער וועט איהר זיך נישט אפטראגען מיט גוטען, וועל איך אייך א ביין איבערברעכען אדער איך וועל אייך ארויסווארפען דורך א פענ־סטער.

אביעקטיוו גענומען זענען מיר זיינע רייד נישט געווען צום הארצען, נאר איך האב זיך נישט געקאנט העלפען, און ווי איהר זעהט לעב איך.

דאס זעלבע מיידעל איז שפעטער ארײנגעפאלען צו א פראסטען מענשען, א כאן, א גארנישט, וואס מאכט א סך געלד און ער בעהאנדעלט אהר גוט און זי לעבט ווי גאט אין א עס; האט פון פויגעל-מילך, האט זי; דאס אויבערשטע פון שטויסעל, דאס טע־לערל פון הימעל; זי שיינט ווי די זון, שיינט זי...

נאר... אביעקטיוו גענומען, איז איהר נישט גוט, איהר פערשטעהט, נישט דאס גוטע עסען און נישט די שעהנע דירה. און נישט די טייערע קליידער זע־נען דער עיקר — דער עיקר איז דא דער מענש! און איהר מאן איז נישט קיין מענש. זי איז א קלוגע, און ער איז א בהמה; זי איז א שעהנע און ער איז א מיאוסער, און ער האט א פליך, און ער גרעד־סער ווי ער אליין! און איין אויער איז ביי איהם אינ־גאנצען נישטא! איהר פערשטעהט, א מאן מיט איין אויער... אויפ'ן ארט פונ'ם אויער איז פערהאן א לעכעל; בעסער געזאגט, א שפעטעל; און אז ער רעדט שפריצט איהם א שוים פון מויל.

האט זי נישט מיט וועמען אויסצורעדען א וואָרט ער פערשטעהט זי נישט, און ער וועט איהר קיין מאל נישט פערשטעהן, זי לייענט גוטע ביכער, צייטונגען, געהט צו קאנצערטען, פערשטעהט מוזיק.

פרעג איך אייך, קען מען לעבען מיט אזא פערשוין?

אביעקטיוו גענומען איז איהם בעסער פאר מיר, ער מאכט א שיין לעבען, האט א גוט געשעפט, געלד אין באנק, א גרויסען קרעדיט, און דער עיקר: ער האט מיין געליבטע, נישט איך — זיינע.

וואס דער סוף וועט זיין איז שווער צו זאגען. דערווייל לויפען די יאהרען. מען ווערט נישט יונגער, קיין לייטיש מיידעל ווייזט זיך נישט, די צייטען ווער־נען שלעכט און דא בין איך אהן א שטעלע...

אביעקטיוו גענומען, האט עס אנדערש נישט געקאנט זיין... דערווייל איז שלעכט, מען פערדינט נישט און שולדיג איז מען א בער'ן קאפ; מען רייסט פון טויטע, פון לעבעדיגע, וואו מ'קאן און וואו מען קאן נישט, אבי זיך דורכצושלאגען די שלעכטע צייט.

דא, איך זאל עס מאכען בקיצור? מילא, זאל זיין בקיצור: ראשית-חכמה, ווייל איך, אז איהר זאלט מיך אין זינען האבען. דאס הייסט, אויב איהר ווייסט פון א מיידעל וואס האט געלד, און א מאט־טע וואס זאל נישט שטערען און נישט זעהר קיין מיאוסע, מעגט איהר זיך אין רעם ארײנלעגען... דאס הייסט, מיך פארשטעלען און דאס איבעריגע וועל איך שוין טון; פערלאזט זיך אויף מיר... אביעק־טיוו גענומען בין איך נישט קיין גרינער... און צווייר־טענס וויל איך פון אייך א טובה: איהר זאלט מיר לייהען א 25 דאלאר. נישט אויף לאנג, ביז... ביז... איך וועל קריגען א מיידעל מיט געלד; וועט איהר זיין בער עושטער אויפ'ן צעטעל. דאס איז אלץ וואס איך פערלאנג פון אייך, איך מוז עס האבען היינט, מחמת מארגען דארף איך צאהלען דירה־געלד. 10 דאלאר גיב איך פאר א צימער, און איך מוז זיך קויפען א פאר שיך און דאס איבעריגע דארף איך אויף עסען...

אויסגעהערט רעם בחור, פרעג איך איהם:

— וואס איז אייגענטליך וויכטיגער פאר אייך: א מיידעל מיט געלד, אדער די 25 דאלאר, וואס איהר ווילט לייהען?

— פערשטעהט זיך, אז איך וויל צו ערשט האבען די 25 דאלאר.

— גוט, לאז איך אייך וויסען, אז... אז... אביעק־טיוו גענומען האב איך ביי זיך נישט קיין געלד, און ווען איך זאל אפילו יא האבען, וואלט איך אייך אויך נישט געבארגט; אזא געזונדער בחור דארף ארבייטען און פערדינען און זיין א מענש!

— אביעקטיוו גענומען האט איהר אפשטער רעכט, אבער איך — האב אויך רעכט.

זיבען חדשים אויפ'ן הויכען צפון צווישען ווילדע מענטשען

אנ'אמעריקאנער פארשער דערצעהלט זיינע מערקווירדיגע פאסירונגען אין פאלאר-ים — אנ'אמת'ע פאסירונג, וואס קלינגט ווי א רויבער-געשיכטע

לעצטענס האט איינער אנ'אמעריקאנער געלערנטער, פרענק נארד זיך צוריקגעקערט פון סיביר, וואו ער האט געלעבט א לאנגע צייט צווישען די טשוקטשעס, לויט זייגע ווערטער, איז ער דער ערשטער ווייסער מענש, וואס איז געקומען אין בעריהרונג און געלעבט א לענגערע צייט צווישען די האלב־ווילדע טשוקטשעס פון קאלטען סיביר.

לעבענדיג צווישען זיי און צוקוקענדיג זיך צו זייערע זיטען און מנהגים איז ער געקומען צום שלום, אז די האלב־ווילדע בעהאלטען אין זיך דעם שליסעל פאר פילע סודות, וועלכע זענען אונז נאך נישט קלאר און אז א וויסענשאפטליכער שטודיום וואלט זי געקענט אויפקלעהרען און איהם שוין געלונגען צו פעראינטערעסירען פיל מענשען צווישען זיי אנגעוועהנע וויסענשאפטסלייט און ער גרייט שוין צו א וויסענשאפטליכע עקספעדיציע אין יענע מקומות.

פרענק נארד האט שוין אלס 14־יעהריגער יונגעל זיך ארויסגעלאזט וואנדערען אויף דער וועלט. ער איז פאר דער צייט אויסגעזעהען וואו א ווינקעלע אויפ'ן ערד־קוגעל, און איז בעקאנט אלס מאטראס אוואנטוריסט. פארשער, שרייבער און לעקטאר און אט ווי אזוי איהם איז אויסגעקומען זיך אנצושטויסען און לעבען גאנצע זיבען חדשים צווישען די טשוקטשעס, וואס אויף זייער ארימען און פרימיטיווען לשון הייסט עם „מענש־פרידער“.

געווען איז דאס אין יאהר 1921, ווען נארד האט ארומגעוואנדערט איבער אלאסקע אין דעם בערינג ים־דורכגאנג, האט ער און זיינע קאמפאניאנען צו דער צייט זיך דערוואוסט, אז ווילים סטעפאנסאנס שיף דער „פאלאר־בער“ ליגט איינגעקלאמערט און פערלאזט אין דעם טייך קאלימא. דער בעריהמטער פארשער און עטנאלאג האט צו יענער צייט געמאכט אויספארשונגען אין דער געגענד פון וורא־נגעל־אינזעל, וואס ליגט צו צפון פון דער עפנונג, פון דעם קאמילאטייך, האט זיך נארד מיט זיינע חברים אוועקגעלאזט און זייער שיפעל צו יענעם פלאץ כדי צו בעפרייען סטעפאנסאנס שיף פון איינקלאמערען, אין פריהלינג 1921 האבען זיי פערלאזען אלאסקא און דערגרייכט דאס ארט, וואו די פערלאזטע שיף איז געלעגען.

איידער אבער זיי איז געלונגען צו בעפרייען די איינגעפרוירענע שיף האט א גרופע רוסישע מאנארכיסטען וועלכע האבען זיך קוים געראטעוועט פון זייערע באלשעוויסטישע פערפאלגער, פערכאפט נארדס שיף און איהם און זיינע חברים געצוואונגען זיך צוריקצוקעהרען אין דעם בערינג ים־דורכגאנג, וואו זיי האבען געוואַרט בעגעגענט צו ווערען פון א בעוואפענטע, שיפעל וואס מען האט ספעציעל פאר זיי ארויסגעשיקט פון קאמטשאטקא. דאס איז איז אבער אין דעם בערינג ים־דורכגאנג צו יענער צייט געווען צו גראב, און דאס שיפעל האט זיך פאר קיין פאל נישט געקענט מאכען קיין וועג דארט, זענען זיי דעריבער געווען געצוואונגען צו לאגערען אויף דעם מורח־ברעג פון דער טשוא־בוכטע.

דא האבען זיך אנגעהויבען צרות. דער געוועץ פון דעם קאלטען צפון — יעדער מענש פאר זיך — האט גענומען הערשען. ווער עס איז געווען שטארקער, האט פערכאפט וויפיל שפייז ס'האט זיך נאר געפונען אויפ'ן שיפעל. צוליב דעם געריכטען אייז האט מען קיין פיש נישט געקענט פאנגען און ווען די אונגערייטע שפייז האט זיך אויסגעלאזט, האט מען גענומען אונטערהונגערען. האבען די רוסישע מאנארכיסטען בעשלאסען, אז איידער צו שטארבען פון הונגער און א פערפרוירענעם אפגעלעגענעם ארט, איז שוין בעסער זיך אונטערצוגעבען די באלשעוויקעס און אפשר האבען א געלעגענהייט צו בלייבען לעבען, האבען זיי בעשלאסען זיך אומצוקעהרען צו דעם ווראנגעל־אינזעל און נארדס חברים. זענען אוועק מיט זיי.

ער איז געבליבען אליין, האט פערווארפען דעם פעקעל אויף דער פלייצע, און זיך אוועקגעלאזט בוא יען איבער'ן שניי און אייז, געהן אין יענע געגענדען, אין נארנישט וואו לייכטע זאך — שטורעמס ווינטען, זאווערוכעס, קאלטען — עס שלאגט ארויס פון די כוחות און מען קען אויך אויף דעם אייזיגען מדבר זעהר לייכט אומקומען, פלוצלונג האט ער פון ווייטענס דערזעהן ביירלעך מיט מענשען, האט ער זיך דערפרייט, און אזוי ווי זיי האבען איהם גאנץ פריינדליך אויפגענומען האט ער בעשלאסען דא צו פערבלייבען, ביז זיי ביז עס וועט ענטשטעהן א מעהר גינסטיגער וועטער, און אזוי האט ער צווישען די מענשען די טשוקטשעס, פערבראכט גאנצען זיבען חדשים, זיי בעאבאכטעט, שטודירט, זיך אויסגעלערנט זייער איינפאכע שפראך און קלייבט זיך איצט צו פיהרען אהין א וויסענשאפטליכע עקספעדיציע פאר מעהר גרינדליכע אויספארשונגען.

די טשוקטשעס, דערצעהלט נארד, זענען זעהר פריינדליכע מענשען. זיי זענען הויך און שלאנק מיט לאנגע, שווארצע האר, כאטש זיי ווערען צוגערעכנט צו דער מאנגאלישער ראסע איז אבער גאנץ זעלטען ווען מען געפינט צווישען זיי איינעם מיט די הויכע, ארויסשטארצענדע באקן־ביינער, וואס זענען אזוי כאראקטעריסטיש פאר די מאנגאלען, זייערע נעזער זענען עטוואס פלאטשיק, אריינגעזעצט, אבער די מעהרסטע פערמאגען שוין גוט אויסגעפורעמטע און אפילו שיינע געזיכטסצוגע.

זיי זענען אין זייער ארט לעבען אזוי פרימיטיוו, אז וועגען קיין געזעץ איז גאר אפילו נישטא וואס צו רעדען, די מנהגים, וואס געהען איבער פון דור צו דור זענען די געזעצען לויט וועלכע זיי פיהרען זיך. מען קען פאקטיש זיי אפילו נישט אנרופען קיין שבט, ווייל זיי האבען נישט קיין הויפטלינג, וועמען זיי זאלען זיך אונטערוואַרפען און ווער עס זאל רעגולירען זייער געזעלשאפטליכען לעבען, אזוי צו־זאגען יעדער פאטער איז דער האר, דער הויפטלינג און וועג־ווייזער פון זיין פאמיליע און פון קיין אנדערע אויטאריטעט ווייסען זיי נישט.

ווי ביי פיל פרימיטיווע מענשען הערשט אויך ביי זיי פיל־ווייבעריי, די פרוי ווערט בלויז געשעצט לויט איהר פלינקייט און געשיקטקייט, די מענער זענען געוועהנליך זעהר גוט צו זייערע פרויען און קינדער.

איינע פון זייערע הויפט־איינפיהרונגען און דאס ווערט פאקטיש בעטראכט פאר א גרויסער מצוה, איז דאס, וואס זיי רופען אן אויף זייער פרימיטיווער און ארימער שפראך „קאמיטאק“, „קאמיטאק“ מיינט דאס הרגענען די אלטע און שוואכע די וואס הויבען אן צו פאלען אלס א לאסט אויף דער פאמיליע, צום ביישפיל, עס ווערט פערעכענט פאר דער גרעסטער מצוה כמעט ווי א רעליגיעזער חוב פאר א פלימעניק צו הרגענען זיין אלט, שוואכען פעטער ווען יענער קען זיך שוין מעהר נישט ארויסלאזען אויף יאגד.

מיט דעם אנקומען פון מילדערען וועטער האט נארד זיך ארויסגעלאזט צופוס צו דערגרייכען דעם בערינג־ים־דורכגאנג — א שטרעקע פון 800 מייל 6 וואכען צייט האט ער זיך געשלעפט אין שניי און אייז, ביז איהם איז ענדליך געלונגען צו דערגרייכען זיין ציל און פון דארטען האט ער שוין שנעל געקענט דערגרייכען אלאסקא.

איצט ארגאניזירט ער א וויסענשאפטליכע עקספעדיציע וואס זאל זיך פערנעהמען מיט וויסענשאפטליכע אויספארשונגען צווישען די פרימיטיווע האלב־ווילדע מענשען.

שפּיאנאזש און קאמף געגען היישעריקען אין ארץ-ישראל

אין דער שפיץ פון דעם קאמף געגען הייישעריק אין די טערקישע צייטען (אין יאהר 1915) איז געשטאנען אין פאלעסטינא א בעוואוסטער ידישער אגראנאם אהרן אהרנסאן. פון זכרון יעקב. ער האט בעקומען דעם אויפטראג פון דזשאמאל פאשא, דעם הויפטקאמאנדיר פון דער טערקישער ארמעי, וואס האט געפהרט די מלחמה געגען ענגלאנד אויף דעם דרום־פראנט פון פאלעסטינא, ביים גרעניץ פון עגיפטען, דזשאמאל פאשא האט ארגעגעבען די קאמאנדע איבער'ן הייישעריק אין די הענד פון אהרן אהרנסאן. אהרנסאן איז געווען בעריהמט דורך זיין וויסענשאפטליכער ענטדעקונג. ער האט אויסגעפונען דאס מוטערלאנד פון ווייץ, ער האט אפגעווכט אין פאלעסטינא א סארט ווילדען ווייץ, וואס לויט דער וויסענשאפטליכער פארשונג איז דאס אור־ווייץ, פון וועלכען עס איז קולטיווירט געווארען דער ווייץ אין דער גאנצער וועלט. אהרנסאן איז אין אלגעמיין געווען זעהר אן ענערגישער מענש און ער האט געהאט אויפגעשטעלט נעבען דער קאלאניע זכרון יעקב א גרויסע „סטאציע“, וואו עס זענען געמאכט געווארען וויסענשאפטליכע פראבען אויסצופארשען די לאנדווירטשאפט אין פאלעסטינא.

ווען אהרנסאן איז געווארע[ן] דער קאמענדאנט איבער דעם הייישעריק האט ער בעקומען גרויסע מעגליכקייטען צו טון אין לאנד, וואס ער האט געוואלט. ער האט געקאנט מאביליזירען טויזענדער מענשען און צווינגען זיי ארבייטען געגען הייישעריק וואו ער האט נאר געוואלט. אזוי ווי דער הייישעריק קומט מעהרסטענס פון דרום־זייט פון לאנד, האט ער איבערהויפט אנגעפיהרט זיין ארבייט אין דער דרום־געגענד פון פאלעסטינא — דאס הייסט אויף דער גרעניץ, וואו עס איז געשטאנען דאס מיליטער, פון די ענגלענדער.

אהרנסאן איז געשטאנען אין פערבינדונג מיט די ענגלענדער און האט אנגעפיהרט א ברייטע שפיאנאזש־ארבייט פאר די ענגלענדער. זייענדיג דער קאמענדאנט איבער'ן הייישעריק האט ער געקראגען נאך גרעסערע מעגליכקייטען צו פערצווייגען זיין ארבייט. די „סטאציע“ נעבען זכרון יעקב האט געהאט פערבינדונג מיט דער ענגלישער ארמעי און אהרנסאן האט זיך געהאט איינגעארדנט א גרופע איבערגעגעבענע יונגעלייט, וואס האבען צוזאמען געארבייט מיט איהם. עס איז געווען אין דער גאנצער ארבייט א ווילען ארויפצוווארפען די טערקישע מאכט. וואס האט האן אנגעטון צרות די פאלעסטינער יודען, און געראדפט דעם ציוניזם. די דאזיגע גרופע מיט אהרנסאנען האט אויך געהאט פערבינדונגען מיט די יודען פון די לענדער, פון דער אליאנס, אזוי אז די גאנצע שפיאנאזש־ארבייט האט אויך געטראגען א נא־ציאנאל־אידעאליסטישען כאראקטער.

דער קאמף מיט דעם הייישעריק האט אהרנסאנען און זיינע מענשען געגעבען גרויסע מעגליכקייטען צו פיהרען די שפיאנאזש־ארבייט מיט א ברייטען פערנעהם. די פערבינדונג צווישען דער בריטישער ארמעי אין קאהירא און דער סטאציע נעבען זכרון־יעקב איז געווען זעהר א פעסטע; מענשען זענען אריבער די גרעניץ. מען האט ארויפגעלאזט שיפלעך פון די ענגלישע קריגס־שיפען, וואס האבען שפאצירט איבער'ן ים און מען האט איבערגעגעבען וועגען אלעס, וואס עס טוט זיך אין פאלעסטינא און וואס עס טוט דאס טערקישע מיליטער.

ווען די שפיאנאזש־אפערע איז ענטדעקט געווארען האבען די יורען טייער בעצאהלט פאר איהר. אמת, אין דער דאזיגער אפערע איז געווען פערמישט נאר א קליינע גרופע, וואס איז געשטאנען אונטער אהרנסאנס קאמאנדע, אבער די טערקען האבען זיך גוקם געווען אן אלע יודען, מען האט ארעסטירט פיל מענשען, מען האט זיי אנגעטון כל מיני יסורים, מען האט געשלאגען, געפייניגט מיט אלע אונקווזיציע־מיטלען, מ'האט עטליכע מענשען געהאנגען, און אהרנסאן אליין איז אנטלאפען פון לאנד, זיין שוועסטער, שרה אהרנסאן, וואס איז געווען טעטיג אין דער שפיאנאזש־אפערע האט ארויסגעוויזען אן אנגעהויערען כוח געגען די טערקישע סאלדאטען וועלכע האבען איהר אנגעטון די שרעקליכסטע פייניגונגען, כדי זי זאל ארויסגעבען איהרע חברים: מ'האט געברענט איהר קערפער; דריי טעג האט מען זי געפייניגט מיט די ווילדסטע מיטלען; געלעגט הייסע, זודיגע אייער אונטער די ארעמס; געריסען שטיקער און געשלאגען — זי האט זיך אבער געהאלטען און נישט אויסגעזאגט. ערשט נאך דריי טעג איז איהר געלונגען צו בלייבען עטליכע מינוט אליין און זי בעגאנגען זעלבסטמארד און האט זיך בעפרייט פון די טערקען.

אין דעם קאמף געגען הייישעריק וואס אהרנסאן האט אנגעפיהרט אין 1915 האט קיין מזל ברכה נישט געקענט זיין, עס איז נישט געווען קיין רעגירונגס־אפאראט, וואס זאל דורכפיהרען סיסטעמאטיש די מיטלען, מיט וועלכע מען האט געקענט בעקעמפען דעם הייישעריק. אהרנסאן האט דעריבער נישט בעווירען דורכצופיהרען דאס, וואס עס פיהרט דורך די היינטיגע לאנדווירטשאפטליכע אפטיילונג פון דער רעגירונג.

דער מארד אין דער נאכט

(14

גרויסער שפּאַנענדער סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

— צום טייוועל! — האט זיך ריקמאן אויסגעדרעהט — ס'איז דאך קלאר, אז דער גאנצער ענין האט עפעס א שייכות מיט רוסלאנד! ערשטענס, די צלם'לעך טאקע! צווייטענס, די ווייב הייסמאנס, די פרוי טאטיאנא מיט איהר שוועסטערן־טאכטער מאריא ארלאווא!... דערנאך — דער געוועזענער אפיציר פון דעניקינס ארמעי, דער קאפיטאן סאלאמקא!... ס'איז קלאר, ווי דער טאג!

— איהר רעכענט אז סאלאמקא האט דערמארדעט הייסמאנען? — האט טארטשינסקי שפאטיש א פרעג געטון.

— איך ווייס נישט!... נאר מיר דוכט זיך, אז דעם קנופ פון פערברעכען דארף מען זוכען אין דער רוסישער עמיגראציע. הייסמאן האט אין די מלחמה און רעוואלוציע־יאהרען פערבראכט אין רוסלאנד, און זיך פון דארט א ווייב גענומען. ער האט דארט געהאט פריינד!.. ווער קאן קאווירען, דאס ער האט זיך דארט נישט געשאפען קיין אומברחמנות'דיגע ביטערע שונאים?...

— יא.... דאס וואלט געקאנט זיין א תירוץ אויף הייסמאנס טויט, — האט זיך טארטשינסקי פערטראכט א גלעט געטון דעם שטערען — אבער די דערקלערט מען זיך דעם טויט פון דער בלאנדער פרוי?... איך בין איבערצייגט, אז ביידע מארדען האבען סטאיינאנדער א שייכות.

— פרובט זיך פערשטעלען מיט דער פרוי טאטיאנא. — האט ריקמאן געגעבען אנ'עצה — אפשר וועט זי עפעס קלאר מאכען.

— פארוואס דווקא זי?

— אויב מיין חשד זאל האבען א גרונד, דארף זי איך זאגען, צי האט איהר מאן געהאט שונאים אין רוסלאנד....

— רוסלאנד־שמוסלאנד!... ס'איז אייך אריינגעקראכען אין קאפ א רוסלאנד!... ניין, — האט טארטשינסקי בעשלאסען — איידער איך וועל זיך אריינלאזען אין א שמועס מיט דער פרוי טאטיאנא, וועל איך נאך א נישטער טון אין הייסמאנס לאהרער וואוינונג!... היינט האב איך זיך אפגערעדט צו טרעפען מיט ליבעסקינדן, און מיר ביידע וועלען זיך פרובען פונאנדערקלייבען אין הייסמאנס פאפירען.

— מיך וואונדערט שטארק, וואס איהר האט עס נישט געמאכט ביז איצט.

— עס איז דערויף קיין צייט נישט געווען! — האט טארטשינסקי אויפ'ן ערענסט געענטפערט — איך בין געווען צו שטארק, פערנומען מיט די צוגרייטונגען צו דער גריכטס־אויספארשונג. איצט אבער קאן איך שוין טון ווייטער אין דער זאך.

— הייסמאן איז ערמארדעט געווארען מיט א וואך צוריק.... מאלע ווער עס האט פאר דער צייט געקאנט זיין אין דער וואוינונג זיינער און פערניכטען די קאמפראמיטירענדע דאקומענטען!

— ווער? דער מערדער?...

— קלאר!....

— אפשר זענט איהר גערעכט, — האט א ייפ'ן געטון דער געהיים־אגענט — הגם איך רעכען גיש... דער סטרוזש האט בעקומען א בעפעהל קיינעם נישט אריינצולאזען אין דער וואוינונג. אלענפאלס, היינט וועלען מיר עס דערגיין... וועט איהר געהן מיט מיר?

— ניין, א דאנק! — האט ריקמאן א ציה געטון מיט די פלייצעס — דער פאליציאישער פיבער, וואס האט זיך געהאט אין מיר אנגעצונדען, האט זיך אפגעקיהלט...

— ווארים אקארשט צו... דער דאזיגער פיבער, וועט אייך ווידער ארומכאפען, ווי נאר מיר וועלען ארויפטרעטען אויף א ריכטיגען שפור! — האט טארטשינסקי צו איהם א זאג געטון מיט א שמייכעל.

קאפיטעל אכט

די גנבה

הייסמאנס פריוואט־וואוינונג האט זיך געפונען אויף רלז.ע־גאם.

מעבלירט איז די וואוינונג געווען בעקוועם, אבער בעשיידען און אהן פרעטענזיעס. נישט געקוקט דערויף, וואס הייסמאן איז געווען זעהר א רייכער מענש, איז ער געווען אין כאראקטער בעשיידען און א שונא פון לוקסוס.

ווי געזאגט, האט אויף דער וואוינונג אכטונג געגעבען דער סטרוזש, וועלכער האט טארטשינסקין אויפגענומען מיט א געפיהל פון אכטונג און שרעק.

לויט זיינע ווערטער איז הייסמאן געווען א מוסטער־האפטער לאקאטאר.

מיט דער וואוינונג פלעגט ער זיך בענוצען נישט רעגולער, ווייל זיין משפחה האט געוואוינט אין ווארשא, און ער פלעגט אהין פאהרען עטליכע מאל אין דער וואך.

שבת, ה.ח., אין דעם טאג ווען ער איז ערמארדעט געווארען האט ער געמאלדען, אז ער פאהרט אויף א צייט קיין אויסלאנד, און אז ער וועט דארט פערברענגען א צוויי וואכען.

געקומען איז ער אהיים האלב עלף א זייגער, אוודאי פון א קינא און מעהר האט איהם דער סטרוזש נישט געזעהען.

איהם איז נארנישט איינגעפאלען, אז הייסמאן איז בייגאכט ארויס אין שטאט.

— ער איז אבער פארט ארויס, כדי זיך נישט צוריקצוקעהרען! — האט טארטשינסקי טרוקען א זאג געטון — ערשטענס, ווי איז עס מעגליך, געוועזען וואס איהר האט נישט בעמערקט, אז ער איז ארויס פון טויער?

— ער האט געהאט אנ'איינענעם שליסעל צום טויער.

— גוט... און, צווייטענס, ווי האט איהר עס איגנערפריה נישט בעמערקט אז ער האט זיך גאר נישט געלייגט שלאפען?

— דער הער הייסמאן האט געהאט זיינע קאפריזען, און מיר מיט מיין ווייב און טאכטער האט ער שטרענג בעפוילען נישט אריינצוגעהן אין זיין שלאף־צימער, אי'ער ער וועט קלינגען... ער האט דא א גלעקעל צו מיר, און ער פלעגט געבען דריי קלונג... איך האב נישט געהאט די דרייסטקייט אליין אהין צו אריין, ארויין בין איך ערשט, ווען איך האב זיך דערוואוסט, אז ער איז דערמארדעט...

— און איהר האט בעמערקט, אז דאס בעטגעוואנד איז נישט געריהרט?

— יא, הער. דער הער הייסמאן איז, מסתמא, נישט שפעט ארויס אבער איך האב נארנישט געהערט.

— פלעגט ער עמיצען אויפנעהמען אין דער וואוינונג?

— זעלטען ווען, איין הער!... שבת ביי טאג איז ביי איהם געווען א הויכער מאנספערזאן, ווייזט אויס, אנ'אויסלענדער... דאכט זיך, אפילו אז דאס איז געווען א געוועזענער אפיציר. ווארום אויף זיין וויזיט־קארטע האב איך איבערגעלייענט „קאפיטאן“ אדער עפעס ענליכעס...

— אפשר קאפיטאן סאלאמקא?

(פארטזעצונג קומט).

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
(ביים פלאץ קאשטשעלני)

בעמ.: בעת דער פויזע קאנצערט
פון גיגאנטישע מארקאני-ראדיא

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע!

Pat i Patachon

אלס ציי טונגס-פערקויפער

הוראגאנען פון געלעכטער! קאמישע איינפאלען! פערשטארקטער ארקעסטער.

דער זאל הערט מעכאניש װענטילירט

HELENÓW אכטונג! דעם 15-טען יוני 1930 אכטונג! **HELENÓW**

גרויסע גארטען-פערוויילונג

לטובת די לאדזער פרייוויליגע פייערלעשער

מיט א גרויסן פערשידנארטיגען פראגראם. — מיט א גרויסן פערשידנארטיגען פראגראם.

א סך אטראקציעס! — אילומינאציע פון פארק! — גליקס קערבער! — אין אווענד פייערלעשער-דעמאנסטרירונג ביי בענגאליש פייער איבער'ן וואסער.

אויפ'ן ספארט-פלאץ, ספארט-מעטשן, ארגאניזירט דורכ'ן ספארט-קלוב „Union". קאנצערט פון 3 ארקעסטער'ן. אנהייב 2 א זייגער נאכמ. איינגאנג אין גארטן און אויפ'ן ספארט-פלאץ 1 זל. שילער און מיליטער-לייט 50 גר. אכטונג! פאלס פון אומגינסטיגן וועטער קומט די פערוויילונג פאר דעם 22 יוני.

די פערוואלטונג און קאמאנדא פון די לאדזער פרייוו.-פייערלעשער.

הילפס-פעראיין „תומכי אורחים" פאמארסקא 18

דינסטאג, דעם 24 טען יוני 1930 י. 7 אווענד קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל פאמארסקא 18

א אויסערגעוויינליכע גענעראל-פערזאמלונג

מיט פאלגענדע טאג-ארדנונג: 1) וואהל פון א פארזיצנדען און סעקרעטער; 2) פארלעזען דעם פראטאקאל פון די לעצטע גענעראל-פערזאמלונג; 3) טעטיגקייטס-באריכט; 4) סטאטוטען ענדערונג; 5) וואהלען פון א פערוואלטונג און א רעוויזיאנס-קאמיסיע; 6) פארשלאגען.

בעמערקונג: לויט פאראגר. 2 פ. 19 פון די סטאטוטען, ווערט ביי נישט א גע- ניגענדער צאהל אנוועזנדע מיטגלידער, פארקומען די פערזאמלונג דעם 2-טען טערמין דעם זעלבען טאג 8.30 אווענד און וועט זיין גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער.

די פערוואלטונג פון „תומכי אורחים".

7313

וויכטיג פאר לעטניקעס!!

די ערשטע לאדזער גוט בעקאנטע

פאבריק פון פאטענטירטע פעלד-בעטען

מאכט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פארקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען ווי: פעלד-בעטען 14 זל., פעלד-בעטען מיט ווענטלעך 18 זל., לעזשאקעס פון 8 זל. און. מאבארעטקעס 3 זל., האמאקעס פון 9 זל.

אונזערע פעלד-בעטען זענען פערזעהן מיט דער שוץ-מארקע „Palma-Patent", פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.

אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד-בעטען נאר מיט דער מארקע „Palma-Patent"

מיט אכטונג פירמע „PALMA-PATENT"

אינה. שווארצאווסקי

פולנאצנא 24, טעל. 85-131

בעמערקונג: פאר פראווינץ — בעדייטענדע ראבאטען.

א שעהן צימער

א לעצטעס איבערצוגעבען פאר 2 פריילינס אדער יונגעלייט עוענטועל פאר א פאר-פאלק ביי ראזענצווייג, וושכאדניא 14.

הולך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו וקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:

קענען נישט איבערגעבען דאס רפ- יעלקייט פון דער אלט-בעוואוסטער רעכטסקאנסולענטען-ביורא פון ה'

מאנעלא, פיעטריקאווער 17

(זאכאדניא 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי- סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפע- לאציעס, ארוואלאניעס, סלאווזולעס. זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין ארויסגאנג ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא, פעטריקאווער 17.

44 | וויכטיג פאר לאדזי און אומגעגנט! | 44

זאל יעדער וויסען, אז

מעבעל

שעהן, גוט און ביליג בעקומט מען נור ביי דער פירמע

Ch. ŁAZNIK

GDAŃSKA (Długa) 44, tel. 162-56

44 | בעמ.: איך קויף אויך און פערקויף פערש. געניצטע מעבעל, דיוואנעס א. ז. ח. קומט און איבערצייגט אייך! | 44

לאזט נישט הפקר אייער פערמעגען

בעפאר איר פערזיכערט אויף זומער-וואוינונגען, קלינגט אן טעלעפאן 175-88, ווען מען אייך פערזיכערן אח- ערע וואוינונגען, פאבריקען און געשעפטען פון פייער און גנבות צו זעהר צוגענגליכע בעדינגונגען:

אינספעקטאר פון גרין- און קאפיטאל-פערזיכערונג

ח. סאנסער, קאמיעננא 9

טעלעפאן 175-88.

מעבעל

פון א שפייז-צימער, ווי א קרעדענס, א טיש, 6 שטיל און א קאנאפקע געלעגענהייטלעך ביליג צו פערקויפען. נארוטא- וויטשא 42, וו. 12 ביז 11 פריה און פון 5-2.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 72-134
נעמט אן אינדערהיים פון 3-2 פ. מ. פון 7-9 נ. מ.
אין קליניק „סאנאטא" אגראדאווא 10 פון 12-1

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וענערישע קראנקע ר'נגען און ליצמתיילאינבה נעמט אן פון 4—7 אין אוונד

Dr. med.
G. Gersztajn
ספעציאל-ארצט
אויגען קראנקהייטען
Traugutta 12
(טראוגוטא 12)
Telefon 175-10
נעמט אן פון 11 ביז 1 נאכמ. און פון 7 ביז 8 אווענד

א סטודענט

פון העכערע סעמעסטערס לערנט דערוואקסענע מאטע- מאטיק און שפראכען (פוי- ליש, דייטש, פראנצויזיש און לאטיין), גרייט צו שילער צו אלע גימנאזיאל-קלאסען און גרייט צו סטודענטען צו מא- טורא-עגזאמענס פון לא- זשאראן פסיכאלאגיע. נחי- צגבעל-גאס 17, וואוינונג 1. עכטע אפיצינע ערשטער שטאק.)

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

גאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה, און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא- לאגישע און נערוועו-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. -- פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. –

וויזיט 3 זל.

וועכבעריך- כירורגישע קליניק

„SANATO"

אגראדאווא 10, טעל. 57-213

1-טע און 2-טע קלאס ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד.

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט- קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 40-159

נעמט אן פון 8—11 פארמ. און פון 5—9 אווענד זינטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

א לאנגיעהריגער מילטער-בעאמטער

שרייבט און ערלעדיגט אלערליי ביטעס און אינפארמאציעס אין זעמטליכע מיליטער אנגעלעגענהייטען. ספעציאליסט אין ב ט. שריפטען פאר איינציגע שפייזער. ס'ווערען אויך ערלעדיגט קלאוזולעס אויף אלע שטעט אין פוילען.

ב. מאז, פיעטריקאווער 10.

קראנקע פאר רופטורען און פערשידענע פוס קריפלונגען

רופטורען, ווי אויך פערקריפלונגען פאר מען נישט פערנאכלעסיגען, ווייל די פאלגען פאר'ן מענשליכען לעבען זענען זעהר געפעהר- ליך. די רופטור ווערט גרעסער, ווי א מענש- ליכער קאפ און קען פערורזאכען א טויט- געפעהרליכע פערוויקלונג פון די קישקעס. ספעציעלע ארטאפעדישע גומענע הייל-באנדאזשען פון מיין מעטאדע בעזיי- טיגען ראדיקאל די געפעהרליכסטע און פער- עלטערטסטע רופטורען ביי מענער, פרויען און קינדער.

אויף דער פערכרימונג פון קרייץ-ביין, געגען דעם שאפען זיך פון הויכערן ארטאפעדישע הייל-גארסעטען. פאר פערקרימטע פיס און שמערצענדע פלאט- פיס ארטאפעדישע איינלאגען. קינסטליכע הענט און פיס. גומענע שטרימף אויף פערגרע- סערטע אדערן, עמפאנגען פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

spec. J. RAPAPORT Ortoped ze Lwowa
Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם ה' דיר. ראפאפארט, ספעציאליסט פאר ברוך, וועלכער געהאט אן אין לאדז, וואולטשאנסקא 29, פראנט, 2. שט. פאר זיין געזונדהייטליכע פערלאנגען מיר א גומענעם הייל-באנדאזש לויט זיין סיסטעם, ביז איך בין געלעבען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געראטעוועט אזוי, אז כ'קען איהם יעדען איינציגען היים עמפעהלען.

אברהם מאשקאוויטש.

לעצטע! אכטונג!

קאנקורענץ-פרייזען!

כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ג' פובליקום צו בעקו- מען א ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאהמע, זענען די פריי- זען אין מיין פאטאגראפישען אנשטאלט געווארען פערקלענערט ווי:

12 שט. „EXPRESS PICTURES" זל. 2
6 „ פאס-פאטאגראפיעס „ 2
6 „ פאסט- „ ברוין „ 6
6 „ „ אויף זייד „ 8

אכטונג! צו א 1/2 טוץ ויידענע פאסט-פאטאגראפיעס גיט מען צו

א אריגינעלע פארטרעט בחנם

ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פארטרעטען אין ראהמען און אויך א פערקויף פון ראהמען. קומט און איבערצייגט אייך

מיט אכטונג „PARISIEN",
קונסט-פאטאגראפישער אנשטאלט

30 פראנציסקאנער 30

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „ „
פאר א מיליסעטער-שורות: נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „ „
אויספר דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צוטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.